

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónapra ..... 2 korona.

VIDEKEN:
Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
6-hasábos petit sor egyszer 20 fillér.
minden következőnél 16 fillér.

Nyitólát sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 557.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1902.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Stauber József.

Kedd, október 14.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezéreltek: Régi dal régi gyűlölségről.
A kolozsvári Mátyás-ünnep.
Viharos kögyűlés.
A t. Házból.
Weitzer János hagyatéka.
A bukott nő gyilkosa.
Az „Ember tragédiája”-nak díszletei.
Újabb tüntetések Kolozsvárott.
Ruttkayné-Kossuth Lujza meghalt.
Leányok latin tanfolyama.
Ártatlanul elzárt ügyvédjelölt.
Leleplezett sikkasztás.
Tárcs: Egy fehér kéz. Irta: Erdős Renée.
Csarnok: Jegyzetek az aradi vár ostromáról. Irta: Galsai Kovács Ernő.

Régi dal régi gyűlölségről.

Arad, október 13.

A kolozsvári tüntetések, bár nem jöttek egészen váratlanul, miről az ott helyben megtett nagyarányú rendőri óvintézkedések is tanuskodnak, mégis ország-szerte kínos feltűnést keltettek. A résen levő nagyszámú rendőrség gyors és kíméletlen közbelépte, méginkább az idejekorán alázudult zápor megakadályozták ugyan a demonstrációk végső elfajulását, de annyi, amennyi volt, épen elég arra, hogy legalább megfontolás tárgyává tegyék, a kiket illet.

Egy alkotmányos országban, a hol a sajtószabadság- és gyülekezési jog uralkodik, még a véres kihágásokkal járó tüntetések is a gyakoribb események közé tartoznak és csak a szabadsággyűlöli nagyképűsködés fujja fel azokat ország-háborító szenzációkká; így a kolozsvári

tüntetések fölött is bátran napirendre lehetne térni, ha olyan veszedelmes, rohamosan terjedő bajnak nem volnának a szymptomái, a mely baj végzetessé válhatik.

Már az is jellemző, hogy a tüntetés bekövetkeztét előre tudták, nem volt az arra irányuló célzat titkolva, sőt szinte előre be volt mondva, mert hiszen épen e miatt maradt el — mondják — a király, majd József főherceg az ünnepélyről. Egyenesen megdöbbenő azt látnunk és tudnunk, hogy az uralkodó ház tagjainak, sőt magának az uralkodónak jelenléte tüntetésekre szolgálhat okul, melyek elkerülhetetlenek, melyekkel számolni kell, és melyek egy lappangó, de lappangva is folyton terjedő elkeseredésnek tünetei. Vajjon bele kell törődnünk abba, hogy a mit több mint három évtizede hittünk, mert napról-napra megvalósulva láttuk és tapasztaltuk, hogy az csak egy szép, de muló álom volt? Vajjon niu ábrándnak kellessék tartanunk eddigi meggyőződésünket, hogy fátyol borult végképen a multakra, hogy a háromszázados versengést és bizalmatlanságot a király és a nemzet közötti kölcsönös szeretet és ragaszkodás feloldhatatlan kapcsolai váltották föl? és meg kell mindenáron érnünk és élnünk, hogy elhalványodjék és végkép lekopjék alkotmányos életünk jelen korszakának magasztos felirata: „Bizalmam az ősi erényben”?

Aggódva kutatunk önkéntelenül a kínos tünetek okai után, melyek az utóbbi időben mindenütt: a parlamentben és az

utcán, a sajtóban és a társas élet magán érintkezéseiben arra mutatnak, hogy a magyar nemzet elhagyatva és oltalom nélkül érzi magát gyarapodó és bátorodó ellenségeivel szemben, hogy érdekei s jogai kiszolgáltatásától fél, hogy haszon nélkül látja elosonni a drága időt, melyben nemzeti létét biztosíthatná és épen ezért megrendült a bizalma a jövője iránt, és azok iránt, kik azt előkészítik. Aggódva kérdezzük, ki az oka, hogy a lelkek izgalma mindjobban fokozódik és a forrongásig hevül? És aggódva keressük, hol és hogyan lehetne a növekedő félreértésnek és bizalmatlanságnak, mely a nemzet lelkét megmételtyezéssel fenyegeti, hamarosan elejét venni?

Bizony a veszedelem elhárítására csak is a kormány vállalkozhatik, mert egyedül az van rá hivatva, mert egyedül annak áll tehetségében és mert — valljuk be őszintén — az ő mulasztásai és hibái okozták jó részt a kedélyeknek ezt a háborgását, melynek létezését — ha nem akarunk ámitani — be kell vallanunk annyival is inkább, mert uton-utfélen megnyilatkozni látjuk.

A kormány bujósdi játéka, melyet a kiegyezés dolgában követ, az a visszautasító magatartása, melylyel a gazdasági önállóság országos követelménye iránt viseltetik, az a bevallott nagy hibája, hogy oly pontozatok felett, melyek iránt az előbbi kormányok már megállapodtak, és melyek már törvénybe iktatva vannak, új alkudozásokat kezdett, mindez nagy aggodalmakat okoz ország-szerte és nem jó se-

TARCA

Egy fehér kéz.

Irta: Erdős Renée.

A költő egyszer egy fehér kezét látott kinyulni egy kocsiból.

A kéz egy finom, fehér batiszt-ruha redőit szedte össze és helyezte el óvatosan a kocsi sarkára, hogy por-sár be ne lépje.

Mert kora délután volt s a reggeli öntözés már régen fölpárolgott a nap forró sugaraiban.

A kocsis a liget felé tartott és eltűnt örökre, mindörökre a költő szemel elől.

A költő megállt a gyalogjáró szélén s nem tudta, mitévő legyen. Valami bolond indulat hirtelen megkapta; szeretett volna a kocsis után rohanni, libegve, lelkendezve, mint egy hűségese kutya, — csak hogy még egyszer láthassa azt a kezét, a melyhez hasonlót sem képen, sem szobron, sem élő emberi testen soha nem látott.

Micsoda kéz volt ez! A színe, a vonaljai csupa nemes előkelőség. Az ujjak karcuk, simák, fényesek, a pirosban futó körmök szinte csillogni látszottak. S e mellett nehogy hidegnek, tulerélyesnek lássák, a természet gondoskodott arról, hogy ne legyen hijával azoknak a bizonyos lágy, kis gödröcskének, a honnan

csupa melegség árad ki és ömlik el az ujjakon végig.

A költő állt és bámolt.

Azon tündött, vajjon kié lehet a kéz?

Csak nagyon előkelő asszony keze lehet. Nem is színészné, nem is kokotté. Ezek bizonyára nem engednék át a napnak egy percre sem az ápolit kezüket.

Csak ne lett volna fölhajtva a kocsis ernyője, hogy láthatott volna az arcából is valamit. Így azt sem tudta, ült-e még valaki a kocsi sarkára, vagy nem?

Csak a kezét látta. A fehér batiszt-tömeget, a mint nagy gyöngöden beemelte a kocsi sarkára. Az alsószoknya csipkés fodra is elővillant ez alkalommal s egy pár világos cipőnek a hegye. Mindez azonban keveset mond. Az alsószoknya nem diszes. A cipő korrekt, maga sarku kis alkotmány, gombos vagy fűzős, vagy kivágott — nem lehetett tudni.

A költő fejbubját a kerek szalmakalapon keresztül ugyancsak égette a nap. Eszre sem vette.

Ment tovább gondolatokba merülve, lassu léptekkel és azt gondolta magában ő is, amit a cipőcskét kereső mesébéli királyfi óta számtalan modern novella hőse gondolt:

— Meg kell találnom. Ha addig élek is. Meg kell találnom! . . .

A költő Ostendébe akart menni, miután a

pénzügyi viszonyai rendeződtek egy tekintélyes előleg kieroszakolása által, a mibe a lapja nyögött.

Most lemondott erről a tervéről. Elhatározta, hogy nem mozdul, itthon marad, valamilyen meg nem találja azt a tüneményes kezét. Most már vele volt szünet nélkül. Látta. Ha az íróasztalhoz ült: a kéz ott világlott a himzett bársony mappán, a mit egy ismeretlen nő a versinek nagy rajongója titokban csempesztett be hozzá. Éjszaka róla álmodott. Furcsa álmok voltak ezek. A kéz, egy bűbajos asszony keze, a maga meleg mozgégonyságával, vibráltatta a vérét. Odisimult az arcához, belesüppedt a szőke hajába, néha lecsuszott a tarkóján és átfogta nyakszirtjét. Ezt már nem bírta. Megremegett és fölébredt. Erezte, hogy ajka kiszikkadt, a homloka verejtékes s hogy az állapotok egyáltalán nem kellemesek . . .

Reggel hideg fürdőt vett. A szolgálójával megdöngölyöztette magát, mert úgy érezte, hogy beteg. Aztán sorra járta mind azokat a helyeket, a hol nyáron át batiszt-ruhás, fehérkező kisasszonyok megjelenhetnek.

— Vagy talán nem is leány? Persze, hogy nem leány. Ez egy tudós kéz. Tapasztalt és fölényes. Asszony kéz.

Kétségbe volt esve, már egy hónapja ke-reste és nem találta meg. Egy idő óta a cir-kuszba járt. Hátha ott rejtőzik valahol. Hiába. A nyári mulatóhelyek pezsgős kisasszonyaival

honnan a vigasztaló felvilágosítás, mely az elméket megnyugtató. Az előző kormány nemzeties politikájának tüntető feladása a nemzeti eszme negációjának meg torlatlan hirdetését, a nemzetiségi izgatások, és tulkapások fokozódó terjedését vonta maga után és azt a meggyőződést keltette, hogy a hirhedt pártközi paktum boszorkány üstjébe a magyar nemzeti politika áldozatul lett oda dobva. Hogy ezt hiszik és vallják a kormányról szélesebb körökben, arról meggyőződhetett maga a kormányelnök abból a tüntetésből, a mely az ő személyének is kijutott éppen Kolozsvárott, a nemzetiségek tengerének eme szigetén, hol a magyarság legérzékenyebb az ellene támadó nemzetiségi tulkapások iránt s legszigorubbán itéli el azt a kormányt, mely a magyar nemzeti eszmének védelmét nem veszi föl kormányzata programjába.

De hát mindez hagyján ahhoz a mulasztáshoz képest, hogy a kormány nem siet minden áron gátat vetni az országos izgalom azon áramlatának, mely már-már a dynasztikus érzelmeket támadja. Minden mulasztás, bármilyen káros is, még helyrehozható, a míg a bizalom a nemzet és a fejedelme közt fennáll, de ha ez meg-ingott, akkor végzetes helyzetek támadhatnak. A Széll-kormányt tehát nem szabad engednie, hogy valamikor az mondassék róla, hogy ő alatta ment veszendőbe a trón és király iránti szeretet és hűség ama nagy kincse, mely három évtized küzdelmei közben is folyton szaporodott. Mindent el kell a jelen kormánynak követnie, hogy a disszonanciák, melyek az új országházban tartott ülésen és most Kolozsvárrt is aggasztó élességgel kihangzóttak, végképen elnémuljanak.

A magyar nemzet beletörődött az uralkodó ház színeibe és jelvényeibe szeretett jó királyának a kedvéért, mert hisz a lobogó szent itt és amott, de nem lehet következtetni, hogy nyugodtan hallgassa azt a szörnyű dalt, a melynek hangjai mellett hőseit és vértanuit kivégezték és hallgassa ott, a hol régi dicsőségét és annak hőseit ünnepli. A jelen kormánynak kötelessége azt a dalt a régi gyűlölség-

ről végre elnémitani. Nem lesz neki nehéz illetékes helyen megmagyaráznia, hogy valahányszor az a dal fölzendül, föllebben a fátyol a szörnyű multról s a nemzet szívét keserűség szállja meg. A mi böles és alkotmányos királyunkat, ki annyi jelt adta már a magyar népe iránti szeretetének, meg lehet, meg kell győzni a felől, hogy ez a dal elnémulhat a nélkül, hogy a fejedelmi hagyományok dicsősége csak egy hajszálnyit is csorbulna, sőt ellenkezőleg eltűnik vele végképen a félreértésnek utolsó oka is, mely ha fenmarad, folyton újabbakat támaszt.

Ha a kormány a kolozsvári tüntetésből le tudja vonni ezt a tanuságot és annak konzekvenciáit, akkor azt a csodát tette, hogy egy kínos botrányból maradó talpkövet faragta a magyar nemzet hagyományos loyaltásának.

A kolozsvári Mátyás-ünnep.

(A Mátyás-szobor leleplezése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 13.

Kolozsvár piacán ott áll már a nagy királynak, Mátyásnak érbeöntött hatalmas alakja. Büszkén néz szét lováról, regélve a törpe utódoknak hajdani időkről, mikor legnagyobb volt a magyar, s dicsőségének teljes fényében ragyogott cimere.

Az ünnep összhangját nem zavarta semmi, mert óvatosan kerültek mindent, ami visszatetszést kelthetett volna. József Ágost főherceg szeretetreméltóságával teljesen meghódította a szíveket és eloszlatt minden keserűséget. A leleplező ünnepre nem vonult ki a katonaság, a *Gotterhaltet* nem játszották, s ez a tapintatosság jórészt kiengesztelte a tegnapi történeteket.

Nyugodt, ünnepi volt a hangulat az egész nap folyamán, s a program minden pontja szabályszerűen pergett le. Csak este ismétlődött újra a tüntetés, amely tegnap szinte veszedelemmel fenyegette már a mai ünnep békéjét.

József Ágost főherceg gyöngékedése folytán ugyanis már tegnap este elutazott Kolozsvárról. A főherceg tiszteletére újra kivonult a pályaudvarra a honvéd diszszázad s a főherceg a *Gotterhalte* hangjai között robogott ki a pá-

lyaudvarról. Erre újra erőt vett a szíveken az indulat, s válaszul a Gotterhaltera újra felzúgott a Himnusz és a Kossuth-nóta.

Ezzel a disszonáns akkorddal fejeződött be a mai ünnep, amelyről a következő tudósítás szól:

Reggel nyolc órakor érkezett a leleplezést megelőző istentiszteletre József Ágost főherceg Széll Kálmán miniszterelnök jobbán. Az istentiszteleten megjelentek az ünnep összes vendégei. A főherceget Majláth püspök fogadta. Mire után a királysátorba vonult a főherceg, a minisztérium tagjaitól, Majláth, Bartók és Ferencz József püspököktől körülvéve. A sátor mellett Apponyi Albert gróf vezetésével a képviselőház tagjai, másfelől a törvényhatóságok képviselői foglaltak helyet.

Az ünnepséget az egyesült kolozsvári daloskörök nyitották meg a Szózat éneklésével. Azután Széll Kálmán miniszterelnök hosszabb beszédben méltatta a nap jelentőségét és üdvözölte a főherceget.

Ezután József Ágost főherceg messze hallható csengő hangon mondotta el a következő beszédet:

A magyar jellem egyik fő vonása a háladatosság és kegyelet, a hűség és törhetetlen ragaszkodás azok iránt, akik őt szeretettel, atyai gondoskodással veszik körül. Ezt ma bebizonyította Kolozsvár és vele az egész nemzet, szobrot emelvén nagy királyunknak, Korvin Mátyásnak. (Élénk éljenzés.) Korvin Mátyásnak, ki mint uralkodó új életre gerjeszté ez országot, e nemzetet; ki vaskezevel mint hódító vezér eilenségeit megfékezte és ki a tudományokat, a szépművészetet itt meghonosította. Korvin Mátyásnak, ki a nemzet igazságszerető apja volt. (Élénk tetszés.) Hálátelt szívvel fordul ma a nemzet a nagy király felé, midőn neki egy századokra szóló fényes emléket emel és szeretetének és hűségének ékes zálogát teszi le. (Tetszés és éljenzés.) O császári és apostoli királyi felisége, (Zajos éljenzés.) legkegyelmeseb urunk és királyunk nevében elrendelem ezennel e szobor leleplezését.

A király képviselőjének beszédét hosszantartó zajosan éljenzés követte. Leirhatatlanul méltóságtejes és fölemelő jelenet volt, amidőn a főherceg utolsó szavaira az óriási vászonfalak elmés szerkezet segítségével leomlottak és a gerendázat is lehajtották. Ott állott az óriási szobor, melyet mély megindulással nézett mindenki. A király képviselője meghatóttan tisztelgett a szobor előtt és hosszasan állott tisztelegve a sátorban. A harangok zugása, az ágyuk döngése és az ezrekre menő közönség lelkes éljenzése üdvözölte a gyönyörű művet. József Ágost főherceg Széll Kálmán miniszterelnökhöz fordulva, őszinte megelégedésének

mind megismerkedett. Ettől aztán megundorodott és sietett a jobb társaságba. Meglátogatta az asszony-ismerőseit és mindegyikkel levettette a keztyűjét, hogy lássa a kezüket. Semmi! A kis kövér vagy szikár női ujjak a gyűrűktől csillogó kezek, mind messzebb vitték az igazítól, az egyetlentől, a mit nem tudott elfelejteni.

Ezek folytán kezdett buskomor lenni. Magában járt, szomorú volt, megsápadt, lesoványodott. A barátai kezdték róla híresztelni, hogy neurastheniás, nem jól fogja végezni. Egyik nagybátyja az örültek házában halta meg.

Nemsokára maga is kezdett félni ettől a dologtól. Hátha csakugyan valamely psychopatiás jelentősége van ennek az állapotnak. Csak nem lehet, hogy egészséges ember, józan idegekkel belebetegedjék a sóvárgásba egy idegen kéz után, a mit egyszer, egy pillanatra látott!

Elment egy orvostanárhoz és elpanaszolta a baját. A professzor finom, érző ember, nagyot mosolygott a dolgon. De azért látszólag, merő udvariasságból kikérdezte egyről-másról, amit a költő kissé furcsának talált, majdnem megnehezített és a végén kipirulva mondta:

— Azt hiszem, tanár ur, mindez nem tartozik a dologhoz.

— De igen, igen — vetette ellen a tudós. Tisztán lélektani okokkal kell számolnunk. Tehát nem szerelmes.

— Nem, azaz hogy voltam. Csak futólagos dolog volt az egész. Hónapokkal ezelőtt. Valahogy beleszedültem. De csak hangulat volt s egy csókroham után elmúlt.

— Hátha nem? Mikor látták egymást utoljára?

— Oh, már vagy fél éve. Mondom, nem volt valami nagy dolog. Uri leány. Igen komoly — magam sem értem. Csak úgy beleestünk mindkettőnk. Persze nem akartam, hogy anynyiba maradjon a dolog. Erre ő egyszerűen kidobott. S ezzel vége.

A tanár nevetett.

— Nem gondolja, hogy talán mégis szerelmes ön bele?

— Oh nem, semmiesetre. Hígyje el, rá sem gondoltam. Egy újévi estén együtt voltunk. Egy kis virágillat, egy kis zene, egy kis bágyadtság — s jött egy csókáradat. Egyikükben sem esett nagyobb kár.

— Kár — mondta a tanár. — Ez esetben ön most nem futkosna egy idegen kéz után, hanem csókolgatná azt, amit a kezében tartott, ami a magáé. Tudja mit? Keresse fel!

Most már a költő nevetett.

Furcsa professzor. Ez szerelemmel gyógyítja a betegeit.

De azért mégis szöveget ütött a fejébe az orvosi tanács.

Két napig hessegette el magától. A harmadik napon pedig szépen elindult bizonyos utca felé, a melybe fél év óta a lábát se tette.

Bement egy kapun, beért egy lépcsőházba, a hol a bőség istenaszonyának vasból öntött szobra állt, kezében a lefelé fordított szaruval, a miből gyümölcs és kenyér kandikált ki.

Felkocogott a második emeletre, becsöngetett egy ajtón, miközben konstataálta, hogy egy cseppet sem izgatott, mely körülmény-nél fogva, aligha lesz sikere az orvosi javaslatnak.

Mialatt a cseléd ajtót nyitott, még mindig erősen érezte, hogy az ismeretlen kézért a vérét tudná ontani és hogy jelen esetben a legnagyobb hazugságba kényszeríti bele magát.

— Azért sem fogok udvarolni. Majd meglátjuk, mennyit ér az orvosi tudomány. A leány egyedül volt otthon. Leültette, csevegték. Egészen elfogulatlanul, mint két idegen. Mintha soha a vérük fel nem sustorgott volna egymás közelében; mintha sohasem tapadtak volna egymás ajkán, az ifjuság lázas mohó jogánál fogva.

— Maga persze — csevegett a leány — arról sem tud, hogy menyasszony vagyok. Pedig már három hónapja. De hogy maga felénk sem jött. Én láttam egyszer, délután. A ligetbe mentünk a mamával. Maga észre sem vett. Én szerettem volna megszólítani, de nem lehetett. Siettünk. Nézze a jeggyűrűmet.

Kacér kérkedéssel nyujtotta ki kezét a költő felé, hogy megmutassa a becses szimbolumot.

Az pedig, mint az örült ugrott fel helyé-

adott kifejezést, a miniszterium többi tagjával beszélgetett élénk megegyezéssel a szoborról. Széll Kálmán miniszterelnök felvezette a királysátorba *Fadrust*, a szobor alkotóját és bemutatta a főhercegnek, aki meleg kézsorítással tüntette ki a művészt és hosszasan beszélgetett vele.

A Himnusz után, a melyet a kolozsvári egyesült daloskörök adtak elő, *Hegedüs* Sándor, a szoborbizottság elnöke mondotta el beszédét, melylyel a szobrot a városnak átadta.

Ezután *Szvacina* Géza polgármester a főherceghez intézett szép beszéddel vette a szobrot a város részére. Az egyesült daloskörök a *Szöllösy* Attila honvéd ezredorvos által írt alkalmi dalt énekelték a zenekar kísérete mellett, mialatt a fenség és a notabilitások elvonultak. A szobor talapzatára ezután lerakták a számtalan gyönyörű koszorút.

A nap második ünnepélye, az Erzsébet-lobogó felszentelése és a Néprajzi Múzeum felavatása délben folyt le Mátyás király szülőházában. Az ünnepélyre József Ágost főherceg Széll Kálmán miniszterelnökkel, a jelenlevő miniszterekkel s a többi notabilitásokkal gyalog jött el szállásáról a Mátyás-téren végig a közönség szakadatlan éljenzése között. Az ünnepély színhelyén József Ágost főherceg számára külön baldakin volt felállítva. A főherceg mellett az Erzsébet-lobogó zászlóanyja, báró *Wesselényi* Istvánné, Augusztia főhercegnő képviselője foglalt helyet.

A zászlószentelés befejeztével báró *Feilitzsch* Artur beszédet intézett József Ágost főherceghez, akit arra kért, hogy a védnöksége alatt létrejöjjön *Néprajzi Múzeum* nyissa meg. Erre József Ágost főherceg elmondta megnyitóját.

Délután 3 órakor *Széll* Kálmán miniszterelnök megjelent *Wlassics* Gyula közoktatásügyi miniszterrel a Szépművészeti Társaság kiállításán, melynek helyiségeit a közönség nagy számmal töltötte meg. Báró *Feilitzsch* üdvözölte *Wlassics* minisztert, aki hosszabb beszédben válaszolt, örömet fejezve ki az Erdélyrészi Szépművészeti Társaság megalakulásán. Nemsokára ezután megérkezett *József-Ágost* főherceg is, akit a kormány tagjai fogadtak és *Wlassics* Gyula miniszter lelkes beszéddel üdvözölt.

Igen kedves epizód volt a földészek felvonulása, a melyet az *Emke* rendezett. Felvonultak az összes környékbeli lakosok, képviselve az összes falvakat. Az ünnep a sétátéren folyt le, ahol a földművesek díszbe öltözötten nagy számmal várták a főherceget, s óriási lelkesedéssel fogadták, midőn megérkezett. A földművelők dalköre elénekelték a Himnusz, amit a főherceg és a miniszterek levett főveggel hallgattak végig. Erre előlépett Szabó József

ről és kimeredt szemmel bámult a gyönyörű, fehér, remek vonalú női kézre.

— A kéz! Az én kezem! — kiáltotta aztán és nem törődve móddal és körülményekkel, térdre borult és kezdte csókolni görcsös erőszakkal, mintha az lét volna a célja, hogy hogy összemorzsolja, nyomorékká tegye.

— Istenem, mi ez? gondolta a leány, aki a helyzetet nagyon furcsának találta és mindenáron ki akarta szabadítani a kezét.

Nem lehetett. Csak nagysokára. De akkor már könnyes lett a szeme és keserű panaszos szavak röpöntek el az ajkáról.

— Olyan sokáig vártam! Mindig azt hittem, majd csak eljön egyszer. Lásza, lásza.

A másik fölemelkedett. Megigazgatta a haját, a nyakkendőjét, miközben nagyon butának érezte magát.

— Férjhez fog menni?

— Igen, — mondta csöndesen a leány.

— Akkor hát...

Es nem tudott mit mondani. Bucsuzott.

Ment.

— Férjhez fog menni — mondta az első emeleten és majdnem sirva fakadt.

— Férjhez fog menni — mondta len a lépcsőházban és gyűlölködő pillantást vetett a bőség istenasszonyára.

— Férjhez fog menni — gondolta otthon és amint a tükör elé állt és végigsimított a szőke haján: titkon, gonoszul és bizva — nagyon gyöngén — felsompolygott.

földművesgazda és üdvözlő beszédet intézett a főherceghez.

Ezután József Ágost főherceg visszavonult a Bánffy-palotában lévő szállására, ahol az országgyűlés két házának küldöttségét fogadta. A képviselőház küldöttsége élén gróf *Apponyi* Albert, a képviselőház elnöke üdvözölte a király képviselőjét.

József Ágost főherceg erre szabad előadásban, tiszta, magyaros kiejtéssel válaszolt.

Miután a főherceg szívesen elbucsuzott a küldöttségtől, következett a főrendiház küldöttségének fogadása. A főrendiház küldöttségét gróf *Csáky* Albin elnök helyett, ki egészségi okokból nem jelenhetett meg, a helyettesítésére táviratilag felkért báró *Kemény* Kálmán elnök vezette.

Este hét órakor ünnepi lakomára gyűltek a vendégek. A résztvevők rendkívül nagy száma miatt a lakomát két részre osztották és két helyütt tartották meg: a társaság egyik fele a New-Yorkban, másik fele a Központi-szállóban lakomázott. A miniszterek is két csoportra osztottak, hogy mindegyik helyre jusson valami a kormányból.

Az első felkészöntőt gróf *Béldy* Ákos főispán ő felségére és mint ő felsége képviselőjére, *József Ágost* főhercegre mondotta. Ezután *Hegedüs* Sándor József Ágost főherceget és családját köszöntötte fel.

A t. Házból.

(Utvesztő az országgházban. — *Apponyi* és a jegyzők. — A delejtű. — A Lipótváros büszkesége.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, október 13.

Az új országháza fényes csarnokainak káprázató pompájához lassankint hozzászoknak a t. képviselő urak. Csak a helyiségek közti nagy távolságok bosszantják még őket. E miatt nagy bajban volt pénteken a képviselőház két legfiatalabb, mert legfrissebb jegyzője: *Rátkay* László és *Endrey* Gyula. Mint ujdonsült ikrek kart-karba öltve, szorososan egymáshoz simulva futkostak a véghetetlen folyosókon minden sarkon kérdezve:

— Nem láttatok *Apponyit*? Nem látták kérem *Apponyit*?

— Most láttuk épen!

— Merre ment?

— Erre!

Azzal az ikerpár loholt tovább. Némelyik előlódott velök.

— Pedig hát *Apponyira* nem lehet ráfogni, hogy a kis *Kohn*.

— De épen úgy eltűnt.

Végre is a társalgó előtt elfogták.

— Kegyelmes uram, úgy keresünk, mint egy tűt.

— Nos csak nincs valami baj megint?!

— Dehogya is van, csak becses kegyeidbe akartuk ajánlani magunkat, mint a jegyzőikar új tagjai.

— No hál Istennek, ha csak erről van szó. Es *Apponyi* szívélyesen megrázva kezöket, pontosságra buzdította őket.

Márkus József budapesti főpolgármester habozva tétovázott az ülésterem körül:

— Vajjon hogy juthatnék el a miniszterelnökhöz? — kérdezgette — merre van a szobája?

— Biz azt nem tudjuk mi sem.

— Tudod mit *Jóska* — szólt neki *Sipulusz* — adok neked egy delejtűt, mindjárt megtalálod. —

— Hocco ide *Viktor*! szólt a főpolgármester harsogó derűlttség között.

A honatyák legholdogabbika *Sándor* Pál, a Lipótváros népszerű képviselője. Örömsugárzó arccal jár-kél a folyosókon és a teremben.

— Te *Pali*, — szólak neki — te oly szíves vagy, mintha csak házigazda volnál itt.

— Hiszen az is vagyok, sőt több, mert mindnyájan hozzám költöztetek a Lipótvárosba. Ti öt nap óta mind alattvalóim vagytok!

Elképzelték, hogy minő büszkeség tölti el egy hét óta a city lakóit.

TÁVIRATOK.

A sztrájkok.

Carneaux, október 13. *Jaurés* tegnap egy nyilvános gyűlésen beszédet mondott, amelyben az általános sztrájk kitörését a bérek leszállításának és a munkatörvények alkalmazása módjának tulajdonította. A sztrájk — mondotta egyebek között — csak akkor vezethet sikerre, ha békésen folyik le. A közhatalomnak kötelessége volna a konfliktus megoldását elősegítenie.

New-York, október 13. A bányatulajdonosok visszautasító magatartása dacára még folyton történnek kísérletek a vizsály kiegyenlítésére. A szénhiány már nagyon érezhető. Sok városban olcsó szenet adnak a szegényeknek.

Viharos közgyűlés.

(A makói szinkör.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Makó, október 13.

Makó város közgyűlési heceinek a száma ismét megszapordott egygyel. Ma tartotta a város képvisellete október havi rendes közgyűlését, a melyen *Farkas* József a város új polgármestere elnökölt, s a mely úgy végződött 12 óra tájban, hogy a polgármester fel függesztette.

A nyári szinkör helye adta az alapot a lármára, a melynek a története már ismeretes a közönség előtt. 1886-ban a képvisellete az akkori adóhivatal, a mostani főgimnázium előtti teret engedte át e célra. Hogy a szinkör még irásban se volt meg, keveset törődtek a határozattal, s most, 16 év után hagyta jóvá a törvényhatóság. Ezt akarták a képviselők újból tárgyalni, s olyan lármával követelték, hogy előbb tíz percre, azután délutáni 3 óráig kellett felfüggeszteni a közgyűlést.

Az érdekes lefolyású gyűlést *Farkas* József polgármester reggel 9 órakor nyitotta meg. Először elnökölve a közgyűlésen, kijelenti, hogy őt az elnöklésben mindenkor ártatlansága önzetlensége és törvénytisztelet fogja vezetni.

Dózsa Sámuel dr. örömet fejezi ki a polgármester kijelentése fölött. Kölcsönös türelmet, jóindulatot kér a képviselőktől s áldást kér a polgármester és a tisztviselőknek Makó város érdekében kifejtendő munkásságára.

Az emelkedett hangulatot *Börcsök* Gergely három darab interpellációval nyomta le. Kérdé a polgármestert, hogy a bemutatkozások alkalmával miért használta a város fogatát; mi az oka annak, hogy a földéaki *Náray*-család tagjai nem akarnak helypénzt fizetni Makón; végül pedig azt kérde, hogy miért függesztette fel őt a polgármester?

Farkas József polgármester a fogat használatát illetőleg kijelenti, hogy hivatalos uton volt, mikor a szomszéd törvényhatóságok jóindulatát igyekezett megnyerni Makónak. A *Náray*-család helypénzét illetőleg bejelenti, hogy a család kocsiát csak bevásárolni járnak Makóra s helypénz nem követelhető.

Börcsököt pedig azért függesztette fel, mert oka volt rá. A visszaélések a vizsgálat során beigazolódtak, de egyéb oka is volt. Ezt azonban kiméletből elhallgatja s csak akkor mondja meg, ha *Börcsök* kívánja.

Börcsök azonban nem kívánta, s így a feleleteket tudomásul vették, csak a helypénz-kérdést tüzték ki a jövő gyűlés napirendjére.

A napirend során először *Kardos* Sámuel és társainak azt az indítványát tárgyalta, hogy *Széll* György, a volt polgármester részére, ki elaggott, öreg ember, 1000 korona évi kegydíjot adjon a város. *Kardos* Sámuel szóval is

megindokolta indítványát, de *Börcsök* Gergely és *Lakatos* Pál hozzászólása után 76 szóval 56 ellen elvetették az indítványt.

Apjok János képviselő azt indítványozta, hogy a tisztviselők *utólagosan* kapják fizetésüket. Ezt az indítványt — mint törvénybe ütközőt — levették a napirendről.

Lélek István a piac-tér új beosztására tett indítványt. Kiadták a rendőrkapitányi hivatalnak véleményadásra.

Ezután a színház ügyére került a sor. A törvényhatósági leirat szerint, miután *nem ingatlan elidegenítésről* van szó, egyszerűen csak egy tér felhasználásáról, a város határozata felsőbb jóváhagyás nélkül is jogerőssé vált. Ennek alapján a polgármester kimondja, hogy a leirat *tudomásul vétetik*.

A képviselők erre felugrálnak s óriási zajjal kiáltják:

— *Nem vesszük tudomásul!*

Börcsök Gergely szót kér, de a polgármester *Kiss* Pál dr. közigazgatási ügyésznek adja meg a szólásjogot, aki a tárgyalás mellett szól, mert az aszfalt-ügy is ilyen tudomásvétellel ment keresztül.

Börcsök folyton áll, szót követel, a polgármester csenget, a képviselők lármáznak s az óriási zürzavarban a polgármester 10 percre felfüggeszti a gyűlést.

Megnyitás után azonban újból olyan erővel tört ki a vihar, hogy a polgármester délután 3 óráig kénytelen volt felfüggeszteni a közgyűlést.

TANÜGY.

Leányok latin tanfolyama.

— Érdekes tanügyi terv. —

Ama jelszóval, hogy a leányt egyformán kell nevelni a fiúval, *Hunyadi* József dr. aradi főgimnáziumi tanár füzeteket adott ki, mely a leányok részére nyitandó latin nyelvű tanfolyamról nyújt tájékoztatást. Mivel anyagi körülmények miatt — mondja *Hunyadi* füzetében — a felső leányiskola csak izlelitől adathatja elő a latin nyelvet s irodalmat, s mivel ennek a tanítása nem közös s nem általános az összes leányoknál, én az életnek s a kornak előbb említettem feladatát akképpen óhajtanám megoldani, hogy rendszeres latin-tanfolyamot hirdetek. Teszi pedig az azért is, mert több szülő egyenesen fölvilágosítást kért tőle e tekintetben, s mert az illetők arra serkentették hogy bármint is, csak segítsen nekik leányaik kiképzésében.

E tanfolyam a női műveltségi fokra emeli, mint a férfié; a különböző leányiskolai (polgári vagy felső) tanítást kiegészíti, egyesíti azon irányban, hogy mindakét intézet I, II, III, IV., valamint a felső leányiskola V, IV. osztályának tanítványai akadálytalanul átléphessenek latin nyelvi feltétellel a gimnázium II, III, IV, V., illetőleg latin nyelvi s más különböző feltétellel a gimnázium VI, VII. osztályába. E tanfolyam által tehát a nő kiképezheti magát s ha kényeszerűl, a régi pályáknál jobb megélhetési módot teremthet magának az által, hogy a középiskolai vagy egyetemi képzettsége alapján bármely, eddigelé megengedett állásokat foglalhat el.

Minden anyagi érdek nélkül, különösen azon okból, hogy a középosztályt, főleg a tisztviselői-kart a nevelés terén beállott modern eszmék szolgálatába terelje, nyitja meg e tanfolyamot.

A tanfolyam október hó 20-án kezdődik s tart a június közepén nyilvánosan megejtendő vizsgálatig. Ez időszakra a tandíj 12 korona melyet a jelentkezésnél kell lefizetni. Elengedtetik a tandíj olyanoknak, a kik fizetni képtelenek s rendes tanulmányaikban legalább jó előmenetelt tanúsítanak.

A tanfolyam alsó s felső fokú. Az alsó fokura csak a polgári vagy felső leányiskola I. osztályu tanulói jelentkezhetnek, a felső fokura II., III., IV., kiegészítésképpen a felsőleányiskola V., VI., osztályu növendékei. Az alsó fok

heti óraszámú 3, a felső foké 4. A II. osztály a felső foknak csak a két első, a III. a három első óráján vesz részt; a IV. az összes órákon; kiegészítésképpen a felsőleányiskola V, VI. osztályai e foknak a harmadik s negyedik órájára jelentkezhetnek. Ez utóbbiaknál a heti 2 óra tandíja 6 korona. A felső fokura jelentkezhetnek olyanok is, akik már elvégezték a polgári iskolát, de talán anyagi vagy más körülmények miatt sem a magán képezdei I., sem a magán felső leányiskola V. osztályába nem iratkoztak be. — Vendéghallgatókat is szívesen látnak.

Jelentkezni lehet *Aulich* Lajos utca 13 ik szám alatt naponta 2—4 óráig, csütörtökön és szombaton 2—4-ig.

Weitzer János hagyatéka.

(Mennyi illetéket fizet Aradváros?)

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, október 13

Aradváros kiküldöttje: *Steinhardt* Mór dr. tb. főügyész már Grácban van s a város meghatalmazásával részt vesz ott *Weitzer* János hagyatékának leltározásában. Ezzel kezdetét vette a hivatalos eljárás, melyben Aradváros ezuttal tette meg az első lépést.

A leltározási eljárásához alább következő tudósításunk érdekes és fontos megjegyzéseket fűz. Közöljük még *Weitzer* János végrendeletének egy részét, s ezzel a végrendelet teljes tartalmu az utolsó szöveg átadtun a nyilvánosságnak.

A részvét *Weitzer* János elhalálása alkalmából egyre nagyobb, szélesebb körben terjed. Legutóbb az arad-csanádi vasutak igazgatósága báró *Bohus* Zsigmond elnöklése alatt ülés tartott s kegyeletes hangon emlékezett meg az elhunyt *Weitzer* Jánosról, akivel a vasut összeköttetésben állott s aki életében a szimpátiának annyi tanujelét adta.

A milliós hagyaték eseményeiről ma az alábbi tudósítást adjuk:

Mennyi a vagyon?

Grácban megkezdődött *Weitzer* vagyonának leltározása, melyen *Steinhardt* Mór is részt vesz. A leltározás folytán abban a helyzetben vagyunk, hogy *Weitzer* vagyonáról megközelítően pontos számszerű adatokat közölhetünk.

Weitzer végrendeletében *tulbecsülte a vagyonát*. Végrendeletéhez csatolt vagyonkimutatásban, mely 1900. évi február hó-ról van keltezve, az aradi waggongyár részvényeit 900,000 koronára értékelte, míg azokat 720,000 koronáért adta el, ezenkívül — mint a helyszini tudakozódás eredményeképp Grácból jelentik távirati uton — *apadás* van még a következő vagyonrészeknél: az 1500 darab gráci waggongyár részvényénél, melyek névértéke 825,000 korona, a 2500 darab grác-ödenburgi részvényénél melyek névértéke 100,000 korona. A „kuxien sföre“-mű részvények névértéke 200,000 korona, belső értékük azonban legalább 400,000 korona. E részvények éveken át 50,000 korona osztalékot hoztak, míg az *idén nem fizetnek osztalékot*. A vaskartel létrejötté után ezek névértékéből előreláthatóan 10 százalékot leírnak. Továbbá a bécsi palota forgalmi értéke 360,000 korona, ez évente tisztán 20,000 koronát hoz, *Weitzer* első neje javára azonban

9000 korona évijáradék erejéig van telekkönyvileg megterhelve.

A veldesi villa fele; ennek az ingatlan értéké 50,000 korona. A *Hallerkastély* *Weitzer*nek több mint 400,000 koronába került, legjobb esetben 250,000 koronáért volna értékesíthető. Utóbbi kettőtől az összeget, míg él, nem lehet megfosztani. Az ingóságok haszonélvezeti joga az özvegyé. A két ingatlan megvan terhelve százezer koronával. Ezekén kívül letétek, pénzügyetnél fenálló folyó számláján követelt egyenleg és egyéb részvények értéke összesen 130,000 korona. *Az összes vagyon körülbelül 2,200,000 korona*. Az évi kamatjövedelem az özvegy életbenléteig nem több mint 100,000 korona.

Weitzer végrendeletén kívül levelet is hagyott hátra. E levél nevének szól és benne lelkére köti, hogy respektálja végrendeletét és különös kívánságait. E levél az okmányokhoz van mellékelve. A közeli napokban e levél szószerinti tartalmát fogjuk közölni.

Az érdekeltek közül — mint tudósítónk jelenti — *senki sem szándékozik a végrendeletet megtámadni*. A megtámadásnak különben sem volna értelme, sem eredménye.

Négyszázezer korona illeték.

Aradváros kiküldöttjének, *Steinhardt* Mór dr.-nak van egy rendkívül fontos feladata, melynek sikeres megoldása tetemes hasznára lehet a *Weitzer* által tett alapítványnak, s így közvetve Aradvárosának. Ez a feladat: megakadályozni azt, hogy Grácban a *hagyaték tul ne becsültesék*. Bizonyos az, hogy az osztrák hatóságok *rengeteg illetéket számítanak* s így érdekük az, hogy a hagyatéki vagyon *minél nagyobb értékben* vétessék leltárba.

A hagyatéki illeték *Ausztriában* a hagyatéki vagyon *tíz (10) százaléka*, ha tehát például hat millió koronára becsülnék *Weitzer* vagyonát, úgy *hatszázézer koronát* tenne ki az örökösödési illeték. Abban az esetben is, ha *Weitzer* vagyonát a végrendeletező számítása szerint négy millió koronára becsülik, *négyszázézer koronát* kell *Ausztriának* fizetni illeték címén.

Steinhardt dr.-nak tehát arra kell törekednie, hogy a hagyatéki vagyont *szakértők* becsüljék meg, akik esküt tesznek hivatásuk lelkiismeretes végzésére.

A feleség örökrésze.

Erdekes a végrendeletnek az az eddig ismeretlen része, amelyben *Weitzer* János feleségéről emlékezik meg. *Bz a passzus* így hangzik:

Kívánom, hogy kedves nőmmel, *Georgievics* Juliával közös sirba temessenek azon városban, ahol a halál utolér. Temetésem I-ső osztályu pompával menjen végbe. Ha utazás közben találnék meghalni, úgy vigyék holttestemet azon városba, ahol legutoljára volt állandó tartózkodásom. Örök nyugvóhelyemet egy méltó emlékkövel jelöljék meg. Ha kedves nőm követni fog a halálban, úgy kívánom, hogy közös sirban pihenjünk és a sírkőre az ő neve is rávéssék.

1893. július 30-án, *Rudesch* Alfréd közjegyző előtt *Radmannsdorfban* az akkor még nem hites nőnek veldesi vilám felét ajándékoztam s kikötöttem, hogy halálom után negyedévi előleges részletekben *tízezer korona* évi járadékot kapjon hagyatékomból.

Mikor házasságunk bekövetkezett, szí-
vem vonzalmát követve, elhatároztam, mi-
szerint nőmről gazdagabban gondoskodom,
hogy nemcsak gondtalan, de némileg fény-
űző életet is biztosítsak számára. Azért
mindenekelőtt óhajtom, hogy a fenti
ajándékozásról mondjon le, s tegye ezt utolsó
akaratomhoz képest minden vonatkozás
nélkül. Kárpótlásul hagyományozok neki
egy *negyvenezer koronát* kitevő tőkét, ami
hagyatékomból kihasítandó. Ha azonban
nőm, amit róla föl nem tételezek, a fenti
radmannsdorfi ajándékozásról lemondani
velem akarna, így a tízezer korona
évi járadék *tudassék be*, vagyonom ne-
gyedrészének hasznélvezetébe, melyet e
végrendelet értelmében kap tőlem.

Azonfelül elvárom kedves nőmtől, hogy
veldesi villánk felét *halála után ugyanarra a
célra fordítja, amelyre én hagyom vagyonomat,*
t. i. az aradi alapítvány céljaira.

A gráci kastélyban levő műtárgyakat
nőm életében használhatja, anélkül, hogy
ez iránt számadásra vonható lenne bármi
kor is.

A végrendelet százaléka.

A végrendeletre dr. Schreiber Engelbert
gráci cs. kir. közjegyző a következő zá-
radékot vezette:

46—622 ügyszám.

A következő, előttem és egymásközt is
személyesen ismerős, egyidejűleg és folyto-
nosan jelenlevő Urak, névszerint Weitzer Já-
nos, a Ferencz József-rend és a török Med-
zsidje-rend lovagja, vasművek tulajdonosa és
földbirtokos, aki ez idő szerint Haller-schloss-
ban Ruckerbergben tartózkodik, mint vég-
rendelet. Továbbá Bródner János közjegy-
zőjelölt Grácban (Steiergassa 87. sz. alatt);
Schönegger György magánhivatalnok Grácban
(Reitschulgasse 11. sz.) Végre Róme Antal
magánhivatalnok Grácban (Attemsgasse 21.
sz.) A három utóbbi, mint fölkért végrende-
leti tanúk ezen okmány-példányt mai napon
előttem, közjegyző előtt sajátkezűleg aláírták,
mire ezen példány végrendelet ur bele-
egyezésével annak és a tanúknak egyidejű-
leges és folytonos jelenlétében az alóli köz-
jegyző hivatalos pecsétjével ellátattott.

Grác, 1901. április 6.

A cs. k. közjegyző

Dr. Schreiber Engelbert s. k.

P. H.

Hitelesítési díj . . . . . 5 korona.

Bélyeg . . . . . 1 korona.

Összeg . . . . . 6 korona.

SPORT.

+ A tornaegyesület szünete. A liceumi
tornacsarnokot, melyet tudvalevőleg az aradi
tornaegyesület is használ, most renoválják. E
munka előreláthatólag november hó 1-ső nap-
jáig eltart. A nyári évadban az egyesület tag-
jai a liceum előtt elterülő játszótéren végezték
játékaikat és a szabadtéri gyakorlataikat: a
futást, ugrást, diszkosz- és gerely-dobást. Az
októberi rövidebb napok már nem voltak al-
kalmassok arra, hogy délután 6 órától végeztet-
senek e gyakorlatok s ezért kénytelen volt az
egyesület működését egyelőre beszüntetni. Most
az a terv merült fel, hogy addig, míg a liceu-
mi tornacsarnok elkészül, a polgáriiskola tor-
natermét fogja a tornaegyesület elnöksége a
polgármestertől elkérni s ott az új tornaevadot
mielőbb megnyitni. A vivás évadja az új tor-
nacsarnokban november első napjaiban szintén
megnyílik. Előre láthatólag erős tanfolyam lesz,
mert a magyar vivás régi hívei és az újabb
generáció számos tagjai készülnek a vivótanfoly-
amban részt venni.

Az „Ember tragédiájá”-nak diszletei.

(A szerdai színházi előadás.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 13.

Szerdától kezdve a hét minden estjén
Madách-nak örökéletű drámai költeményét: *Az
ember tragédiájá-t* adják elő az aradi Nemzeti
Színházban. Főnevezetessége ezeknek az előadá-
soknak az lesz, hogy ekkor fogja bemutatni
Zilahy Gyula szinigazgató az aradi közönség-
nek azokat értékes, gyönyörű diszleteket, ame-
lyeket Eszterházy Miklós gróf készítettett tatai
színháza számára Zichy Mihály festőművész
tervei szerint az öreg Burghardt Ferencsel, a
híres bécsi udvari színházi festővel.

Szakértők, akik ezeket a diszleteket látták,
azt mondják, hogy ezeknél pompásabb, érté-
kesebb, szebb és pazarabb diszleteket szinpadra
még nem állítottak. Végh István festőművész,
aki különösen a dekoratív-festészet terén az
ország egyik legelső művésze, és szaktekin-
télye, a színház igazgatóságának megbízásából
ismertetést írt a Zichy-Burghardt-diszletekről.
Közöljük ebből a füzetből azt a leírást, mely a
dráma kilencedik képének: *Párizs-nak* és a
phalanster-nek ismertetését tartalmazza.

Párizs.

A régi Párizst mutatja be a festő művész
a maga valóságában a francia forradalom ide-
jében.

A *Greve-piacon* állunk, háttérben a pro-
filban festett *Notre-Dame* templomával. Körüle-
zőg-zugos utcák szennyes és megviselt házak-
kal. Szinte szeretnénk behatolni a szűk utca
közökön; megismérni teljes borzalmasságával a
a francia forradalom véres fővárosát.

Egy darab véres történet élénkül meg
szemeink előtt; hallani véljük a rémes jajk-
áltásokat a házak belsejében és piszkos udvarán.
Romladozó házak egész sorozata zárja körül a
ködös távlatban megfestett gyönyörű háttérrel.
Minden él és mozog, hová szemünk tekint.
Felkelnek sirjaikból a francia forradalom rém
alakjai, a véres kezű felőrült jakobinusok. Mint-
ha pálinka-gőz és vérszag lepné el a szinpadot.

Ez az igazi festőművészet dekoratív téren.
Itt Zichy Mihály halhatatlan nagy festőműv-
szünk egész valójában tárta fel az életet. Híres
festménye a „*A bor hatalma*” csak halvány
színezetben tünteti fel a jakobinusok rém alak-
jait, amint éneklük tele torokkal a Marseillet.
Itt azonban meglevenedni látjuk e borzasztó
hadat. Olyan keret ezen kép diszlete, milyent
csak egy lángelme gondolhatott ki olyan cse-
lekményhez, melyet Madách Imre megírt. Meg-
értette a dekoratív festő is a nagy mestereket
s kiszínezte és megrajzolta a költeménynek e
hatalmas képét.

Milyen mesteri színezés, behatolva a leg-
kisebb részletekbe! Azok az omlatag vakolat-
ok a falakon. A szatócsboltok feliratai — a
penész és vér nyomai mindenütt. A rombolás
végig vonul az összes utcákon. A bevert abla-
kok, kifeszített ajtók mesterien kidolgozott apró
részletek örök emlékül a késő nemzedéknek.

Csak a figyelmes szemlélő veszi észre az
apró részleteket. Az találja meg az igaz műv-
észetet. Nagy segítségére volt a mestereknek a
korhű kutforrások: Lessier Jean illusztrált
francia forradalom története és Hugó Viktor
1793 című disz munkája.

A phalanster.

Bejutottunk a gépezetek világába. Ezer és
ezer gép dolgozik, zakatol. Az egész szinpad
csupa vas és acél hálózat. Minden mozog, a
legnagyobb kerék és a legkisebb csavar egy-

aránt. Akár csak egy boszorkány-konyha. A
háttér és négy ivezet mind perkaillra vannak
festve és finom háló szövetre felhuzva. Egyik
iven át látni a másikra s végül a háttér füg-
göny lesz látható teljes gépezeteivel. Acél ive-
zetes plafonok körforgó kerekkel, melyek
egy központi tengely körül forognak. Jobb hát-
térben óriás kupolás kazán, számtalan csövei-
vel és hűtőkészülékeivel.

Mind ez mesés és csodás. Az a végtelen
türelem és merész tudás, melylyel az egész
diszlet ki van dolgozva, bámulatba ejti a fi-
gyelmes szemlélőt. A festőművész nagy tu-
dással dolgozta ki e nagy függönyt. Ilyen disz-
let még nem lépte át a Lajtát. Ezt meg kell
nézni és látni kell, hogy fogalmat alkothas-
sunk arról, mit tud alkotni a mesés fantázia.

Ezen remek keretben csoportosulnak a to-
vábbi műtárgyak, műszerek, kitömött állatok
példányai, ásványok stb. megfelelő rendben és
sorozatban: míg bal előtérben a lombik gö-
zölög, mely később a föld szellemeinek szűk
leszen és szétpattan.

Csodás kép ez, me ragadja a néző sze-
mét, lelkét egyaránt. Ez a phalanster kép
volt eddig legvontatottabb — és nézőre nézve
a legunalmasabb. Most már nem így leszen.
Ilyen diszlet és kiállítás mellett ez lesz a leg-
rövidebb felvonás, mert a néző nem tud el-
telni nézésével.

Unnep lesz a Madách ember tragédiájának
olyan keretben való előadása, minőt Zichy Mi-
hály fantáziája, a hírneves Burghardt Ferenc
ecsetje alkotott és Eszterházy Miklós gróf feje-
delmi bőkezűsége megvalósított.

A bukott nő gyilkosa.

(Gelber Baruch az esküdtszék előtt.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 13.

Ma lépett bírái, a budapesti esküdtek elé,
Gelber Baruch, aki az idei tavaszkor a Dob-
utcában meggyilkolta Müller Terézt.

A budapesti ügyészség gyilkossággal vá-
dolja az orosz lengyel. facér kereskedősegédet,
ki a lakatosmesterséget is kitanulta. A vád
szerint Baruch előre megfontolt szándékkal
ment el a gyilkosságot megelőző éjszakán Mül-
ler Terézhez. Erre nézve bizonyítékot szolgál-
tat az a körülmény, hogy a kést, melylyel ál-
dozatának torkát átmetszette, már egy héttel
előbb megvette egy nagymező-utcai készület-
ben. Háziasszonya szintén látta nála néhány
nappal a gyilkosság előtt e döntő fontosságú
bűnjelét.

A vád tehát ellenében szilárd alapokon áll,
de a védelemnek is vannak erős fegyverei.
Ezek közé tartozik, hogy Gelber Baruch korát
a vizsgálat nem tudta szigorúan megállapítani.
Nem bizonyos ugyanis, vajjon betöltötte-e már
huszonkettedik életévet. Gelber Baruch a vizs-
gálat egész során makacsul ragaszkodott ahhoz
az első vallomásához, hogy ő civódás közben
ölte meg Müller Terézt, amikor hajnalban tá-
vozni készült tőle. Ezt a fontos kérdést az or-
vosszakértők lesznek hivatva tisztázni. Ez dönti
el Gelber Baruch sorsát. Mert ha bebizonyul,
hogy álmában ölte meg a szerencsétlen leányt,
akkor az előre megfontoltsághoz alig fér két-
ség. E körül fog tehát a vád és védelem nagy
viaskodása forogni.

Maga Gelber Baruch alig változott valamit
az utolsó félesztendőben, melyet a vizsgálati
fogságban töltött. Noha tudatában van tette
szörnyű következményeinek, viselkedése most
is kihívó és pökhendi. Különben határozottan
csinos külsejű, villogó fekete szemű ifju, ki di-
csekedve beszélt a vizsgálóbíróknak, hogy neki
a nőknél mindig szerencséje volt.

Erdekes, hogy a gyilkosságon kívül néhány apró lopással is vádolják. Ezek ellen mesterien védekezett. Eppen ez hátráltatta a vizsgálatot mostanáig.

A tárgyalásnak, mely előreláthatólag két napig tart, mai lefolyása a következő volt:

Zsufolva volt a törvényszék folyosója már reggel 8 órakor. Nagy küzdelem folyt minden egyes helyért a zsufolásig telt esküdtzéki terem karzatán.

A tárgyaláson *Zsitvay* Leo elnökölt, a vádat *Selley* Barna dr. ügyész képviselte. Vádlottat *Fried* Vilmos dr. védte.

Gelber Baruchot két börtönőr kíséri a tárgyaló terembe. Alacsony termetű, értelmes, jellegzetes héber arcu, barna fiatal ember, nagy sasorral, szuró fekete szemekkel. Magatartása nyugodt.

A tárgyalásra a következő tanukat idézték be: Müller Hermann, Schlésinger Sándor, Farkas Ignác, Meitner Jakab, Meitner Jakabné, Müller Gyula, Kritover Tibor, Walter Józsefné, Fisch Johanna, Schulz Katalin, Dukanic Máttyásné, özv. Wittmann Lajosné, Krecsányi Kálmán (rendőrkapitány), Brünner Ignác, Kohn Izidor, Verner Salamon, Müller Antónia, Winter Mihály, Salézi János, Balázs Rózsa.

Elnök: Álljon elő a vádlott. Hogy hívják?

— Gelber Baruch Béla.

— Hány éves?

— Huszonegy.

Vádlott magyarul nem tud, németül felel, s a bíróság tolmáccsal érintkezik vele. Elmondja, hogy Varsóban született, szülei élnek. Három polgárit végzett. Munkavezető volt egy vasgyárban.

— Miért jött ide Oroszországból?

— A katonaság elől szöktem.

— Volt már büntetve?

— Igen. Kétszer lopás miatt Krakkóban.

— Miből élt itt Magyarországon?

— Atyámtól kaptam ötszáz koronát és hat-száz koronát loptam Adlertől.

— Hol járt még?

— Tisza-Adonyban.

— Mit csinált ott?

— Házi tanító voltam. Német és héber nyelvre tanítottam 12 gyermeket. Ot hónapra 120 forint fizetést kaptam.

— Járt ön Munkácson is és ott valami jó pártit keresett.

— Igaz.

Ezzel véget ért az illetékesség megállapítása és a vádlott leült a padra két börtönőr közé.

Ezután felolvasták a vádhatározatot, amelyből kitűnt, hogy nemcsak rablógyilkosság a bűne Gelber Béla Baruchnak. Müller Terézt meggyilkolta, tőle két gyűrűt és huszonegy koronát elloptott. Adler Jánostól, aki lakótársa volt, 2100 koronát, majd Schlésinger Gábornak Király-utca 6. sz. alatti üzletéből 150 korona értékű vásznat lopott el.

Elnök: Gelber Béla Baruch, bűnösnek érzi magát a gyilkosságban?

Vádlott: Nem.

— Hát a lopásokban?

— Igen.

— Hát mondja el, mi történt december 21-én.

Éjjel 12 órakor mentem el Müller Tercsihez. Előbb kártyáztunk, aztán lefeküdtünk és szoba került az az ötven korona, amit én néhány nap előtt Müller Teréznek kölcsön adtam. Én zálogul a leánytól két gyűrűt és egy karkötőt vettem át és a leány ezt kérte tőlem vissza. Nem akartam neki oda adni, mire dulakodni kezdett velem Müller Teréz. Verekedtünk az ágyban és kiestünk a földre. Müller

Teréz erre levette az asztalról a kést és azzal megszúrta a kezemet. Én a kést kirántottam a kezéből és azt a nyakába döftem. A leány összeesett és nyomban meghalt.

Gelber Baruch a legnagyobb nyugalommal adta elő a borzalmas éjszaka részleteit. A fősúlyt arra helyezi, hogy bebizonyítsa, hogy Müller Teréz megakartta őt ölni, ő védte az életét.

— Mikor láttam, hogy a leány meghalt — folytatta — magamhoz vettem a 11 forintját, amely egy zsebkendőbe volt göngyölve. Akkor reggel négy óra lehetett, zörgettek az ajtón. Nagyon megijedtem. Felvettem a téli kabátomat, bezártam utánam az ajtót és elszaladtam a Hungária fürdőbe, mert véres voltam. Onnan hazamentem.

Elnök: Nem igaz, hogy ön a leánynak pénzt adott kölcsön. Nem volt önnek egy krajcár pénze sem.

— De volt és én adtam neki.

— A kést, amelylyel megölte a leányt ön magával hozta. Tanuk vannak rá, hogy a kést napokkal ezelőtt vásárolta.

— Ez nem igaz.

— A tanuk meg fogják hazutolni.

Vádlott németül és rendkívül halkán beszél. Ítélet valószínűleg csak holnap délelőtt lesz.

SZINHÁZ ÉS IRODALOM.

A színház műsora:

Kedd: *Lotty ezredesei*, bohózat. (Páros bérlet.)
Szerda: *Ember tragédiája*, dráma. (Páratlan bérlet.)

Csütörtök: *Ember tragédiája*, dráma. (Páros bérlet.)

* **Robinsonok.** A *Pillangó kisasszony*-nak egyszerűségében megható tragédiája után *Makai* Emilnek egyfelvonásos vígjátéka: a *Robinsonok* című, neveltette meg ma este a színház közönségét. Az aradi színházban ma került először színre ez a vígjáték s hogy előadták, arra sem a darab kiválóbb tulajdonságai, sem valamely különös alkalomnál fogva ok nem volt, csupán mert az estét ki kellett tölteni. Jól tette a művezetőség, hogy a változatos kedvéért új darabot ismertetett meg a közönséggel. Az ilyen figyelmesség a műsor gondos, változatos kezelésére vall. Es ha *Makai* Emil darabja nincs is az örökéletnek szánva, mindenesetre elég ahhoz, hogy egy felvonáson keresztül nevetessen. Elismerjük, hogy az egyfelvonásosnak a benne lévő komikai elemnél erősebb oldala a rimek kedvéért belészótt kötött beszéd, de hát *Makai* Emil elsősorban költő volt, ebben volt nagy, s nem a színműírásban. A darab meséje az, hogy két angol: *Hamilton* Kruzoe tanár (*Békés* Gyula) és szolgálója *Villi* (*Sarkady* Aladár) tengeri úton vannak s a hajóból a tengerbe dobja őket egy utas, mert ennek feleségével a lábánál kezdve szerettek volna megismerkedni. Azaz, hogy csak *Villi* kezdte a szemérmetlenkedést, mert *Hamilton* tanár ennél sokkal nagyobb papucsos. A két angol kiuszik a vízből s egy szigetre menekülnek, amelyet görög nép lakik, még pedig — idő: ma — az ó-kor görög népének egy elszakadt familiája. Ezek — az ó-kor klasszikus és mithoszi levegőjében élve — kizárólag rimben beszélnek, s köztük van a sziget királyának leánya: *Olympia* (*Gazdy* Aranka), aki szerelmi viszonyban él egy ifjú görög nemessel *Polydorral* (*Ternyei* Lajos). A két szerelmes összevész s ezen a réven belékerül a viszonyba *Hamilton* is, megteremtve a darabban az egyetlen helyes-komikumot. — Senki sem kívánhatja a szép *Olympiától*, hogy a bornirt tanár felesége legyen s ettől sem,

hogy el merje hagyni a feleségét a görög királyleányért. A két szerelmes végre egymásé lesz, az angolok pedig, hogy a darabnak vége legyen, visszakérülnek a hajóra. Ennek a mesének helyzeteit elmésen használták ki a komikai elem képviselői: *Békés* Gyula, *Sarkady* Aladár és *Németh* János. *Békés* Gyula keresetlen, egyszerű komikumával, rutinizott játékkal megújuló derűtséget keltett s különösen *Olympiával* való jelenetében volt eredeti és neveltető. *Sarkady* is elemében volt, fürge és ügyes, mint rendesen. *Németh* groteszk alakot csinált a rendőrből s csak utolsó két jelenésében volt jó. *Gazdy* Arankának és *Ternyei* Lajosnak volt még jelentősebb szerepe a darabban, s miután mindkettőnek rimben kellett beszélni, egyiknek játéka sem volt jó. *Gazdy* Aranka tragikai hősnőt játszott a szerelmeskirály-leány helyett, *Ternyei* pedig recitator szerepére vállalkozott: szavalt és hadart.

A vígjátékot a már ismerős *Pillangó kisasszony* előzte meg, melyben *Szabó* Irma csillogtatta művészetét. Játékát össze lehet hasonlítani a *Pálmayéval*, sőt — az énekes részeket kivéve — annál közvetlenebb hatást keltett. Természetes, keresetlen volt minden szava, minden kifejezése s ezzel bele tudott hatolni az ugyanilyen hatásokon felépült darab szellemébe. (Z-a.)

* **Rip Van Vinkle.** Vasárnap este ez a klasszikus szépségű, régi operett került színre. *Zilahy* társulata már előadta a darabot a nyár folyamán, a hármas női szerepben külön-külön szereposztással. Most *Zilahyné* játszotta egyedül a hármas szerepet, s a közönségnek sok élvezetet nyújtott énekével. Legnagyobb sikere a barlang felvonásban volt.

* **A csanádi vasutak — a makói színháznak.** Az arad-csanádi vasutak igazgatósága legutóbbi ülésén 500 korona adományt szavazott meg a makói *Hollóssy Kornélia-színház* felépítésének céljaira.

* **Az ember tragédiája.** Ma délelőtt a színház körül sok dolgos kéz foglalatzkodott azzal, hogy a raktárakból előkerült díszleteket, melyek az *Ember tragédiája* drámai költeménynek fényes keretét képezik, a színpadra felállítsák. Nyolc szekéren szállították e díszletre mekeket és ez csak az első négy képnek a díszlete. A nagy művészi értékkel bíró díszletek felállítására a díszletező személyzet szaporítását tette szükségessé. Egész kis munkáscsapatot oktattak be ma délelőtt a színházban a különböző díszletfelállítási munkálkodásra. A rendezőség *Zilahy* igazgató utasítására holnap *díszletezési főpróbát* tart, ami már azért is említésre méltó, mert ilyen próbát az aradi színház még eddig nem ismert.

* **Lotti ezredesei.** A vasárnapra kitűzött, s elhalasztott *Lotti ezredesei* operett kedden került színre. A multkorinai siker után most is élvezetes estére számíthat a közönség *Rózsa* Lili részéről, ki *Lotti* pompás szerepében ezúttal a páros bérloknak mutatkozik be.

* **Barna Izsó sikere.** Vasárnap premierje volt a budapesti Népszínháznak. A *Kasanova* című operett került színre, melynek *Faragó* Jenő ügyes szövegére, *Barna Izsó*, az aradi színház egykori karmestere írta a zenét. Az operett nagy sikert hozott *Barna* számára, ki nek e pompás művéről nagy elismeréssel szól a kritika. A B. H. így méltatja: *Barna* zenéje meglepett mindenkit: erős, melódikus tehetségnek kiforrott, alapos tudással megírt munkája. Az egyes számokban sok a finomság, a finálék biztosan és hatásosan vannak fölépítve, a hangszerelés színes és változatos. Nagyon szépek az előjáték keringői. Kedves *Kasanova* és *Marion* duettje, *Kasanova* indulószerű dala, rendkívül bájos a második kép éjjeli körmenete és sok az érzés a harmadik kép komoly dalaiban is.

* **A színház könyve.** *Zilahy* igazgató nagy áldozatokkal iparkodik minden téren a közön-

ség igényének megfelelni. Az *Eszterházy* gróf tulajdonát képezett és most az aradi Nemzeti Színház felszereléséhez tartozó az „Ember tragédiája”-nak diszletei minden egyes felvonásban oly kiváló művészi látványosságot képeznek, hogy azok csak úgy méltányolhatók és élvezhetők, ha azok ismertetés kapcsán a kellő magyarázatot kapják. Ily ismertetést nyújt az a kis *könyvecské*, amelyet a színház igazgatósága kiadott, és mely szakszerű tollból eredve, minden egyes kép diszleteit ismerteti és a diszletek egyes szépségeire figyelmezteti a nézőt. A kis munka csinos kiállításban már megjelent és az általa elérni kívánt célnak teljesen megfelel.

* **A gyula-nagyvárad szinikerület.** Megemlítettük, hogy a gyulai színügyi-bizottság elnöke, *Lukács György* dr. főispán a kerület megalakítása ügyében átirat a nagyvárad színügyi-bizottsághoz. S miután *Arad* nem óhajt csatlakozni Gyulához és Orosházához: valószínűleg Nagyvárad fog társulni. Az ottani színügyi-bizottság elnöke, *Hoványi Géza* dr. már válaszolt a főispán átiratára, tudatja, hogy a nagyvárad idény október 1-től május 1-ig tart. *Somogyi* igazgató nyári állomásaira teljes személyzettel menne s már rendes színházi zenekarral is rendelkezik. Kéri ezután az átirat a főispánt, hogy a szinikerület megalakítása végett hívjon össze értekezletet, melyen részt vennének Nagyvárad, Gyula, Orosháza illetékes tényezői és Somogyi szinigazgató.

Ujabb tüntetések Kolozsvárott

(*József Ágost elutazása.*)

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, október 13.

A hivatalos program szerint *József Ágost* főherceg elutazása csak hétfő délelőtt volt kitűzve. A főherceg azonban a nap-folyamán elhatározta, hogy részint azért, mert maga is gyöngélgédő még s a nap fáradalmi megviselték, de főleg azért, mert feleségét, *Augustia* főhercegnőt betegen hagyta otthon, már vasárnap este el fog utazni.

A főherceg váratlan elutazásának hamar híre terjedt. Megtudták azt is, hogy a honvéd diszszázad este 11 órára, amikor a főherceg vonata érkezik, kivonul a pályaudvarra s a *Gotterhalte* újra hangzani fog Kolozsváron. Az izgatottság újra erőt vett a tömegben, s körülbelül ezer főre menő tömeg, köztük előkelő urak is, gyülekezett este tíz óra után a pályaudvar előtt.

A főherceg pontosan 11 órakor érkezett a pályaudvarra, ahol ott várakozott már *Probszt* hadtestparancsnok a honvédségi diszszázaddal és a kormány tagjai. A főherceget megérkezésükor a bejáratnál fogadták a méltóságok. Mikor a főherceg belépett a peronra, fölhangzottak a *Gotterhalte* akkordjai. A kívül szorongó tömeg erre a *Kossuth-nótával* felelt s az ének hatalmas árja szinte elnyomta a *Gotterhalte* hangjait.

A tüntetés rendkívül kínos helyzetet teremtett. A főherceg ugyanis elbucszott már a kormány tagjaitól és a méltóságoktól, de a vonat még nem érkezett meg. Mintegy 20—25 percnyi késés történt, s ez idő alatt *folyton* hangzott kívülről a *Kossuth-nóta*. Nagyon feltűnt, mennyire sápadt és gyöngélgédő a főherceg.

Végre megérkezett a vonat. A főherceg gyorsan felült rá s a vonat, amelyen elutazott *Szell Kálmán* is, a *Gotterhalte* hangjai mellett nyomban kirobogott a pályaudvarról.

A *Kossuth-nóta* egyre hangzott még a pályaudvar előtt, mikor a kormány tagjai és a méltóságok a főherceg elutazása után kiléptek a peronról, hogy kocsira szálljanak. Ekkor kínos incidens történt.

Herváth Gyula függetlenségi párti képviselő odalépett *Fejérváry Géza* báró honvédelmi

miniszter elé s ezt kiáltotta oda a miniszternek:

— *Kegyelmes ur, ezért a Gotterhalteért még megfizetünk!*

A miniszter nem felelt egy szót sem a kiáltásra. Nyugodtan kocsijába ült s behajtatott gyors vágatva a városba. Nyomában vágattak a többi miniszter és a kísérő méltóságok kocsijai.

A tömeg folyton a *Kossuth-nótát* énekelve vonult be a városba, a New-York szálló elé, ahol *Pichler Győző* országgyűlési képviselő beszédet intézett a fiatalsághoz. A rendőrség eleinte meg akarta akadályozni a beszédet, de törekvése hiábavaló volt. *Pichler* beszéde után, melyben sok celzás volt a dinasztiaira, a tömeg újra a Himnusz és a *Kossuth-nótát* énekelte. Ekkor együtt énekeltek már a tömeggel födetlen fővel a rendőrség is.

A hangulat rendkívül izgatott városszerte. Késő éjjel is csoportosan járnak még az utcán az emberek s izgatottan tárgyalják a történeteket.

— Éjfélkor elutaztak Kolozsvárról a kormány tagjai is és a vendégek nagy része.

Ruttkayné-Kossuth Lujza meghalt.

(*Kossuth Lajos testvérének halála.*)

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesülése. —

Arad, október 13.

Körülbelül egy hónappal *Kossuth Lajos* születésének száz éves évfordulója után ma délután egy órakor meghalt *Kossuth Lajos* egyetlen életben lévő testvére: *Ruttkayné-Kossuth Lujza*.

Halálát nagyon hosszú betegség előzte meg. *Ruttkayné* mióta bátyjának temetésére Budapestre jött, állandóan rokonainál: a *Brázay-családnál*, *Brázay Kálmán* országgyűlési képviselőnek muzeum-köruti házában lakott. Az agg matróna sokáig betegeskedett s körülbelül másfél év óta ki sem mozdult első emeleti lakásából, melynek ablakai éppen a Sándor-utca néznek.

Tegnap este állt be az agónia s a kezelő orvosok már ma reggel kijelentették a család előtt, hogy a beteg még legfeljebb huszonnégy óráig élhet. Ma délután háromnegyed egy órakor a megváltó halál tényleg be is következett.

Kossuth Ferenc orsz. képviselő, az országgyűlési függetlenségi párt elnöke még délelőtt nála volt, meglátogatta beteg nagynénjét.

Az elhunyt matróna hálószobájában fekszik hófehér lepellel leterítve. *Kossuth Ferenc*, kit már eddig is igen sokan kerestek fel részvényt nyilatkozatokkal, állandóan a halott mellett van. *Kossuth Lajos* Tódort táviratilag értesítették nagynénje elhunytáról.

Ma délután megjelent a halottas házban *Herváth Sándor* evangélikus lelkész, aki csendes imát mondott az elhunyt lelkiüdvéért. A temetésre vonatkozó intézkedéseket *Brázay Kálmán* országgyűlési képviselő végzi s már meg is állapították a temetés idejét e hó 15-ének, szerda délutánnak fél 4 órájára. A halottat a Kerepesi-úti temetőbe viszik. *Ruttkayné* gyermekei már régen elhaltak, három unokája azonban még él New-Yorkban.

Ruttkayné Kossuth Lujza lelkében izzó magyar asszony volt. Tudvalevő, hogy ő volt egyike azoknak (*Kossuth* másik testvérével: *Messlényné*vel) akik Haynaunál kivitték, hogy *Kossuth* gyermekeit szabadon eressze. A két testvér Bécsben is járt *József nádor* neijénél ebben a dologban. Az özvegy főhercegnő rendkívül kegyesen fogadta őket, említette, hogy *Kossuthot* mindig vallásos embernek ismerte s

intette testvéreit is, hogy gyermekeit vallásos szellemben neveljék, Sajnálkozását fejezte ki Magyarország állapota fölött s azt mondta, hogy nem jutottak volna ennyire a dolgok, ha férje az öreg nádor élt volna. Végül biztosította *Ruttkayné* és *Messlényné*, hogy a maga részéről mindent elkövet a gyermekek érdekében.

A *Kossuth-nővérek* ezután *Schmerling* igazságügyminiszterhez mentek, ahol azonnal bebocsátást nyertek. A hatalmas miniszter tudtukra adta, hogy a kormánynak a *Kossuth-gyermekek* letartóztatásában semmi része nincs, azt csak néhány tulbuzgó közeg követte el, a kormány tudta nélkül. Rövid idő múlva aztán megnyiták a *Kossuth-gyermekek* fogságának ajtai.

Ruttkayné volt azonkívül az, aki *Kossuth Lajost* halála óráig óriási önfeláldozással ápolta.

HIREK.

Ártatlanul elzárt ügyvédjelölt.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, október 13.

Hogy a hatósági slendriánság milyen főháborító bajokat idézhet elő, arra nem egészen kellemes emléke lesz *Somos Ignác* ügyvédjelöltnek, aki hat napig volt mint katonaszökevény elzárva, holott egészen ártatlan volt a jámbor fiatal ember. Az eset a következő:

Somos Ignác budapesti lakos, ügyvédjelölt, *Fried Vilmos* dr. irodavezetője, a múlt szombaton utazott le a fővárosból Moravicára és vasárnap reggel elment apja sírjához imádkozni.

Egy óra ideje volt még a faluban, bement a község házához a jegyzőnek bemutatni magát. A jegyző hallva az ügyvédjelölt nevét és azt, hogy azelőtt *Grünfeldnek* hívták: azzal válaszolt a tiszteletteljes bemutatásra, hogy letartóztatta őt mint katonaszökevényt, akit őt esztendeje köröznek.

Hiába mondta az intelligens fiatal ember, hogy ő 13 esztendeje hogy Pesten lakik, nős ember; hiába mutatta arcképes igazolványait, hiába mondta és fogadta becsületszavára, hogy ő mint póttartalékos 1895-ben kiképzést nyert és a katonakönyve rendben van, minden lakásváltoztatását bejelentette, minden szemlén jelen volt: a jegyző ur beszállította Szabadkára.

Mi hát a bűne? — kérdezte a katonakönyvél. Az, hogy szökevény, hogy nem találják őt esztendő óta, bár körözik.

A szerencsétlen ember iránt elég humánusak voltak a tiszték, nem csukták be a börtönbe, de sőt megengedték, hogy katonakönyvéért sürgönyözzön feleségének.

Másnap megérkezett a katonakönyve, a melyből meggyőződtek, hogy ő tényleg jelentkezett minden szemlén, minden évben lakásváltoztatása is be van jegyezve, szóval minden rendben van, de azért ő mégis szökevény, mert körözték.

Körözték pedig *Grünfeld Ignácot*, és *Grünfeldet* Budapesten, Moravicán nem találták. Budapesten azért nem, mert a katonai ügyosztályban 1896. óta — a mikor a nevét *Somosra* változtatta — mint *Somos Ignác* szerepel, Moravicán pedig azért nem, mert itt meg egyszerűen nem tudták, hol tartózkodik *Grünfeld*.

Csillag Károly dr. szabadkai ügyvéd és szerkesztőnek sikerült nagynehezen az ártatlan embert a fogságból kiszabadítani, bebizonyítván hogy a hibát a budapesti katonai ügyosztály követte el. Ez kiderülvén, *Somos Ignácot* törölték a katonaszökevények sorából.

— **Mangra Vazul megerősítése.** Az aradi *Tribuna Poporului* Budapestről levelet közöl, mely szerint é kormány terjedelmes jelentést intézett ő felségéhez azon javaslattal, hogy *Mangra Vazul* az aradi püsköki méltóságában megerősítsék. Hát persze ezt a *Tribuna Poporului* írja.

— **Uj képviselőválasztás Kisjenőn.** *Kisjenői* tudósítónk küldi az alábbi, még megerősítésre szoruló hírt: Illetékes forrásból merített értesülésem szerint báró *Bánhidya* Antalt, a kisjenői választókerület országos képviselőjét legközelebb *kinevezik Torontál vármegye főispánjává*, Örökét gróf *Wenckheim Frigyes* legidősebb fia foglalná el, kinek a kerület szabadelvű választói a mandátumot fel fogják ajánlani. Báró *Bánhidya* távozását az egész kerület választói politikai álláskülömbőség nélkül sajnálják, mert koncilins modorával rövid egy esztendei képviselősége alatt kivívta a politikai differenciák elsimitásával a választó közönség bizalmát és becsülését.

— **A király a jubileumáról.** Egy bécsi levél közli királyunknak ezt a kedves „bon mot“-ját, amit akkor mondott, amikor negyvenéves uralkodói jubileumának megünneplése került szóba. A király az első pillanattól kezdve ellenezett minden jubilálást s állítólag így szólott:

— Negyven évig dolgoztam eddig? Hát aztán! Azért tudok dolgozni tovább is.

S később, a beszélgetés folyamán, tréfásan hozzátette:

— Ez a negyven év különben csak azt jelenti, hogy most már teljes fizetéssel mehetnek — *penzióba*. De ennek még nincs itt az ideje.

— **A ipartestület Weitzerért.** Az aradi ipartestület előljárósága ma ülést tartott, melyen *Weitzer János*nak, ki óriási vagyonát főképen az iparosok segélyezésére hagyta, emlékezetével foglalkoztak. Az előljáróság, méltóképen akarván kegyeletének és hálájának kifejezést adni, elhatározta, hogy: 1. *Weitzer János* életnagyságu arcképét megfesteti a közgyűlési terem számára; 2. a kép alá márványtáblát tétet megfelelő szöveggel; 3. évente megkoszorozza az elhunyt gráci sirját; 4. a halál évfordulóján Aradon gyászmisét tartat, s azon az előljáróság megjelen.

— **A román nemzeti ház felavatása.** A román nemzeti ház felavatása tegnap délután ment végbe. Az egyházi ceremóniák befejezte után dr. *Oncu Miklós*, az egyházközség elnöke beszédet tartott. Az ünnep befejezése után népmulatság volt, este pedig a román intelligencia tartott összejövetelt az új házban.

— **A katonaság köréből.** A hadsereg rendeleti lapja közli, hogy a közös hadügyminiszter *Fleischacker Hugó* báró csász. és kir. 3-ik, Hadik-huszárezredbeli főhadnagyot *Waldstätten János* báró hadsereg felügyelő személye mellé segédtitkárrá nevezte ki. *Brumar Demeter* százados, ki az aradi térparancsnoksághoz van beosztva, várakozási illetményével szabadságot goltatott.

— **Kaffka Nagyikindán.** A belügyminiszter mint egy sürgöny jelenti, megbizta *Kaffka László* osztálytanácsost, hogy a nagyikindai árvaszéket hat óra visszamenőleg vizsgálja át. *Kaffka* a napokban Máramarosból Nagyikindára megy.

— **A Kossuth-serleg.** Az országos függetlenségi párt tudvalevőleg elhatározta, hogy Kossuth-serleget készíttet s a serleggel minden esztendőben más-más politikus mond köszöntőt a Kossuth Lajos emlékére tartandó lakomákon. A serleg, melyet *Csányi Károly* építész terve-

zett, már elkészült. Negyenkét centiméter magas és a fedelén Kossuth Lajos álló alakja látható. Gótikus betűkkel ezek a szavak vannak a serlegbe vésvé: „Kossuth Lajos Magyarország kormányzója emlékére.“

— **Király Pál meghalt.** *Dadai Király Pál* dr. a kiváló nyelvtudós, a budapesti Pedagógium tanára, címzetes igazgató, akinek nevét az utóbbi időben sokat emlegették a *Karacsay-kodex* névén, ma délelőtt 9 órakor meghalt hatvanegyes éves korában. Különösen a régi magyar nyelvemlékekkel és a rovásírással foglalkozott behatóan és törhetetlen meggyőződéssel hirdette a *Karacsay-kodex* valóságát. Ez a kodex, mint tudjuk, sok keserűséget szerzett neki élete utolsó napjaiban. Ujságokban tudományos vita keletkezett a *Somogyi-féle* énekekről, amelyek közül *Fadrusz János* rávésett néhányat a *Tar Mihály* rovásírással a zilahi „Pogány oltár“-ra. Kifogásolták, hogy *Fadrusz* az apokrifnek tartott gyűjteményből vette a szöveget. *Király Pál* nagy tudományos apparátussal védelmezte meg a művészt s egyuttal a *Karacsay-kodexet*, a melynek hitelességéről meg volt győződve. Huszonöt esztendő óta tanulmányozta a rovásírást s ígérte, hogy tanulmányairól nemsokára nagy munkában fog beszámolni. Nem érte meg az időt, amelyben ígérte beválthatta volna. A heves támadások nagyon megviselték az érzékeny lelkű tudóst, aki hazafias rajongással és ideális önzetlenséggel végezte nehéz kutatásait, amelyekért a külföldön több elismerésben részesült, mint idehaza. Irodalmi munkássága számottevő volt; magyar nyelvtani és földrajzi könyvei alapos tudással vannak megírva s pedagógiai szempontból is kiválóak. Betegsége, mely hetekkel ezelőtt egy vidéki utazása alkalmával meghülésből keletkezett, az utóbbi napokban egyszerre súlyossá vált s ma megfosztotta életétől. Halála széles körben keltett nagy részvétet. Életrajzi adatai a következők:

Az abaujvármegyei Csobádon született 1841-ben. Tanulmányait itthon és külföldön végezte. 1867-ben gimnáziumi tanár lett Nagy-Kőrösön. 1873-ban a budapesti református gimnázium egyik tanári székére hívták meg, honnan 1880-ban pedig az állami pedagógium magyar nyelvtudományi tanszékére hívták meg. Eközben négy éven át titkára volt a Magyar Földrajzi Társaságnak s három éven át tagja az országos közoktatási tanácsnak. Mint író a földrajzi és nyelvtudományi irodalom terén dolgozott. Nagyobb művei: Egyetemes földrajz, A növények élete, A magyar nyelvtan mondattani alapon, Rendszeres Magyar nyelvtan, Magyar nyelvtan polgári és felsőbb leányi kolák számára. Résztvett az Akadémia: Nyelvemléktárának szerkesztésében; s elejétől kezdve főmunkatárs az „Osztrák-magyar monarchia írásban és képből“ című vállalatnál, belső munkatársa a „Vasárnapi Ujság“-nak és melléklapjainak. Számos tanügyi nyelvészeti és ismeretterjesztő kisebb dolgozata jelent meg hazai és külföldi folyóiratokban s lapokban. Tiszteletbeli tagja a délfranciaországi „Société d'Astronomie populaire“-nek.

— **Népgyűlés Pécskán.** A pécskai függetlenségi kör által rendezett népgyűlés vasárnap délelőtt folyt le a város főterén. A központi függetlenségi párt megbízásából dr. *Szalai Mihály*, a kerület volt függetlenségi párti képviselő jelöltje volt jelen, ki igen nagy közönség előtt ösmertette az önálló vámterület előnyeit. A népgyűlés, miután megalakította a gyűlés tisztikarát, egy határozati javaslatot fogadott el, melyben felír az országgyűléshez az önálló vámterület előterjesztése iránt. Ezen feliratot egy küldöttség adja át *Vásárhelyi Lászlónak*, a kerület orsz. képviselőjének, hogy az országgyűléshez nyújtsa be. Ha *Vásárhelyi László* e kérelmet nem teljesítené, az országos függetlenségi párt fogja azt benyújtani. Délben a Pécska városához címzett vendéglőben társas ebéd

volt, melyen *Szalai Mihály* tisztelői közül többen vettek részt.

— **A csanádi vasut részvéte.** Az arad-csanádi vasutak igazgatósága tegnapelőtt ülést tartott, melyen *Bohus Zsigmond* báró elnök kegyeletos hangon emlékezett meg az arad-csanádi vasutak két halottjáról: *Lonovits József* és *Major Miklós* igazgatósági tagokról. Ugyanekkor részvétét fejezte ki az igazgatóság *Weitzer János* elhunyt felett is, a kivel a vasut összeköttetésben állott s akit rokonszeny fűzött hozzá.

— **Előléptetések.** A pénzügyminiszter *Szabó Lajos* aradi pénzügyigazgatósági fogalmazót segédtitkárrá léptette elő, *Vacsák Gyula* máramarosszigeti pénzügyigazgatósági fogalmazót pedig hasonló minőségben az aradi pénzügyigazgatósághoz helyezte át.

— **A mérnök-egyesület új szezonja.** Az őszi szezon beálltával az aradi mérnök és építész egyesület helyiségeibe is beköltözött a pezsgő társas élet. Sziporkázó élcek és adomák röpöknek szerte szét. A bizalmas együttérzésen alapuló fesztelen társalgás hangossá teszi az egylet barátságos teremt. Megindultak a megbeszélések felolvasások, vita estélyek, házi mulatságok rendezésére, melyeknek célja, az egyesület tagjai számára a társas életet tanulságossá és kellemessé tenni.

— **A kolozsvári tudományegyetem és igazságügyi palota felavatása.** Kapcsolatosan a Mátyás-ünnepélyvel, mint sürgönyzik, ma reggel 8 órakor nagy ünnepélyességgel avatta fel *Wlassics Gyula* vallás- és közoktatásügyi miniszter a kolozsvári Ferenc József-tudományegyetem központi új épületét. Jelen voltak többek között *Plósz Sándor* igazságügyminiszter, *Apponyi Albert* gróf, a képviselőház elnöke. *Schilling Lajos* dr. rektor emelkedett szellemű beszédben, visszapillantást vetve az épület történeti előzményeire is, kérte *Wlassics* minisztert, hogy az új épületet avassa fel. Erre *Wlassics Gyula* vallás- és közoktatásügyi miniszter megtartotta felavató beszédét. *József* főherceg, kinek a királyt képviselni kellett volna az ünnepélyen, levélben küldte üdvözlését. Ezután az új igazságügyi palotát avatták fel. Az ünnepség a palota dísztermében folyt le, hol a kir. tábla díszülést tartott. *Fekete Gábor* elnök üdvözölte *Plósz Sándor* igazságügyminisztert, ki hosszabb beszédben válaszolt. Ezután megtekintették a palota helyiségeit.

— **Válás a mostohaleány miatt.** Egy budapesti előkelő államhivatalnok elhagyta a nejét és kálóport indított ellene. Keresetében elmondja, hogy első feleségétől, aki elhalt, egy szolid, jó lelkű 16 éves leánykaja van. Gyermeke áldott jó természetű, nem vét a légynek sem, — amit tanukkal igazolhat, — azonban második felesége, gyermekének, mostohája örökösön pörösködik vele, még pedig olyan modorban, amely türhetetlenné teszi az együttélést. Leányát ok nélkül a legsértőbb kifejezésekkel illette, sőt folytonosan gyalázta, szidta gyermekének sirban nyugvó édes anyját. A feleség ezzel szemben azt vitatta, hogy ő a leánnyal nem tudott megférni, de erre nem is kötelezheti őt senki. Férjének módjában állott volna a házból a leányt eltávolítani, hogy ez ne zavarja örökösén a házi egyetértést, a férj azonban ehelyett elhagyta hitvestársát. Ezek alapján kérte a bíróságot, hogy a válást a férj hibájából mondják ki és kötelezzék őt tartásdíj fizetésére is. A bíróság megállapította, hogy a leány tényleg sohasem adott okot a pörlekedésre, a mostoha őt tervszerűen a legkegyetlenebb módon üldözte, ezt a férj nem tartozott türni és minthogy más megoldást nem talált, elhagyta a feleségét. Kimondta tehát hűtlen elhagyás címen a válást, azonban a tartásdíjat még sem ítélte meg a nőnek, mert ez maga kényszerítette férjét arra, hogy vele véglegesen szakítson és így jogos alap nincsen a tartásdíjra.

— **Csendélet a konakban.** Belgrádból ismét különös hírek érkeznek. A szerb királyi pár család életére vetnek kellemetlen vilátságot

ezek a hírek. Lehet, hogy csak pletyka az egész. De pletykának is érdekes. *Sándor* király és *Draga* között e hírek szerint már régóta feszült a viszony, mert a királyné azzal gyanúsítja férjét, hogy az *pásztorórákat tart a hűgával*. De nemcsak ilyen érzelmi momentumok játszanak bele a házaspár egymástól való elhidegülésébe, hanem a *pénzügyi* okok is napról-napra nagyobbá tették azt. *Sándor* király ugyanis nem kapja rendszeresen és teljesen az évi civilisztáját, miért is elvonta feleségétől a gombostüpénzt, ami harmincezer frankot tesz. *Draga*, bár külföldi takarékoknál sok pénze van heverőben, ezt nagyon zokon vette s heves jelentekeket rögtönzött. Időközben, miután egy újabb államkölcsön nem sikerült, *Sándor* pénzügyi zakrokba jutott, úgy, hogy feleségéhez fordult, kérve, segítené őt ki. *Draga* meg akarván bosszulni magát a gombostüpénzért, ridegen megtagadta férje kérését, amiből szóváltás, majd később izgatott veszekedés lett. Állítólag *tettegességek* is történtek s a harcoló feleket udvari emberek választották szét. *Draga* királyné nagy felindulásában *ki akart ugrani az ablakon*, de ebben megakadályozták. Aztán elszándékozott utazni végkép *Belgrádból*, s csak a miniszterek fáradozásainak sikerült kivinni, hogy erről a terről egyelőre lemondott. A hírekre egyébként hivatalos cáfolat van már. *Berlinből* telefonálják, hogy az ottani szerb követ a „*Morgenpost*”-hoz intézett levelében *megcáfolja* több külföldi lap ama hírét, hogy az utóbbi időben *Szemendriában* botrányos jelenetek történtek a szerb király és királyné között.

— **Házasság.** *Horváth* János borosjenői kir. aljárásbíró holnap, kedden délben esküszik örök hűséget *Zubor* Blanka kisasszonynak, *Zubor* Gyula aradi törvényszéki bíró bájos leányának. Az esküvőt *Ménesen* tartják meg, és pedig előbb az állami anyakönyvvezető előtt, azután pedig a ménési kápolnában. Tanúk lesznek a menyasszony részéről *Szathmáry* Gyula kir. tanácsos, nyug. alispán, a vőlegény részéről pedig *Pogonyi* Nándor törvényszéki bíró.

— **Jótekonyság.** Az arad-csanádi egyesült vasutak igazgatósága száz koronát adományozott az aradi siketnéma iskola részére, mely hazafias és emarati adományért ezen a helyen is hálás köszönetét fejezi ki *Institúris* Kálmán polgármester, felügyelő bizottsági elnök.

— **A bürze áldozata.** Az oktalan játékszenvedélynek megint áldozata van. *Seper* Valerian nagybérlő, mint Temesvárról jelentik, pénteken megszökött, otthagya gazdaságát és rokonságát. *Seper* még egészen fiatal ember s fiatalos könnyelműséggel nem régen játszani kezdett a bürzén, ahol nagy veszteségek érték. Az anyagi romlás így elkerülhetetlennek látszott és *Seper* az elől szökött meg. Előbb azonban nagy mennyiségű előleget vett fel a jövő évi termésére. Körülbelül *nyolcvanezer koronát* szerzett ilyen módon s azzal megszökött. Több temesvári cég már megtette ellene a följelentést. Azt hiszik, hogy *Seper* Románia felé vette útját.

— **Halálozás.** *Fágl* Manó, az aradi Singer-féle fakereskedésnek számos éven át volt üzletvezetője, mint részvételt vesszük a hírt, 12-én Gyulán elhunyt. Munkás életének 36-ik évében érte utól a halál.

— **Agyonlőtt katonaszökevények.** Most kellett volna bevonulniok a katonasághoz *Gál* István, *Csibi* Lőrinc *Máté* István és *Telkes* Mihály csiki legényeknek. E helyett jobbnak látták a szökést. A múlt héten a gyimesi szoroson át Romániába akartak lopózkodni, de a határőrség, mint Brassóból jelentik, észrevette szándékukat s megállásra szólította fel a dezertorokat. A legények azonban futásnak eredtek és miután másodszeri fölszólításra sem állottak meg, az örök utánuk lőttek. Az első lövésre *Gál* és *Csibi* elbuktak. A második lövésre pedig eltalálták az örök *Mátét* és *Telkest* is. *Gál* és *Csibi* rövid kintlódás után *kiszervekedett*; a másik kettőnek sebesülése pedig oly súlyos, hogy aligha épülnek föl.

— **A menyecske miatt.** Egy hatvanhat éves élt idős asszony, özv *Pap* Jánosné öngyilkosságot követett el Makón. A szerencsétlen jómó-

du volt, leányával lakott s állítólag az tette előtte megunt'á az életet, hogy fiának második nejével nem tudott megegyezni. A tulérzékeny asszonyt ez annyira bántotta, hogy bár nem is lakott együtt menyével, hétfőn reggel a padlason fölakasztotta magát.

— **Lezuhant léghajó.** Egy párisi sürgöny jelenti: *Bradsky* léghajója nem tért vissza. A rendőrprefektúra táviratot kapott, mely szerint *Steins* mellett *egy léghajó lezuhant. Két benne lévő ember szörnyet halt.*

— **Elsülyedt uszályhajó.** Tegnap délután ritka látványosságban volt része Budapesten, a *Ferencz József-híd* környékén járó közönségnek. *Fleischmann* Antal 2. számú kavics-szállító uszályhajója elsülyedt a *Ferencz József-híd* budai oldalán. A hajó valahogyan léket kapott és a betóduló víz lehozta. A hajó lassan merült alá, úgy, hogy a rajta levő hajósok és munkások megmenekülhettek, amikor a hullámok összecsaptak a hajó felett. Az elmerült hajót emelőgéppel húzták ki a Duna fenekéről. Az érdekes műveletet nagy tömeg ember nézte végig. Kár nincs, kivéve a hajó megrongálódását, mert az uszály üres volt.

— **„Szorettem.”** Egy alig tizenhétéstendős ifju ember lett tegnap öngyilkossá Máramaros-Szigeten. *Novák* Károly dr. máramaros-szigeti kincstári főorvosnak Mihály fia az öngyilkos. Eppen a születésnapját ünnepelte. Ebéd után eltávozott hazulról s hiába várták vissza, a fiu csak nem jött. Hosszas keresés után a padlason akadtak rá — holtan. Revolverrel föbelötte magát. Rövid levélben csak ennyit írt: „*Szorettem.*”

— **Halálos baleset.** Ma délben Budapesten a Lánchíd pesti oldalán egy hatalmas kirakattűveg tábla *Münstein* János munkásra esett és agyon nyomta. Holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe vitték.

— **Táncitanítás.** Értesitem az érdeklődő szülőket és ifjuságot, hogy a táncitanítás a folyó évben november hó elsejével megkezdem. Ugyanazon időtől kezdve, csoportonként egy-egy havi időtartamra boszton-kurzus nyitok, már táncolni tudók részére. Beiratkozásokat a mai naptól kezdve lakásomon: Templom-utca 11. sz. a. délelőtt 11—12-ig és délután 3—4-ig elfogadok. Kiváló tisztelettel *Szathmáry* Etelka okl. táncitanítónő.

— **Dentolin fog-crème** a legkedveltebb fogszépitő. 1 tubus 50 fill. Vojtek és Weisznál, Aradon.

— **Érdekes kimutatás.** Hogy mennyi és mily sokféle áru érkezett a lefolyt héten *Porter* Vilmos Nagy Aruházába, azt megtudjuk a következő érdekes kimutatásból: 8 láda téli alsó ruha (ing, lábravaló, stb.) férfiak, nők és gyermekek részére; 3 láda őszi és téli harisnyák; 24 tucat különböző női bluz; 12 tucat szövött-, kötött- és posztó gyermek ruhácska és kabátok; egy nagy küldemény férfi-ing; 18 tucat bélelt cipő bőrből és posztóból; 2 láda bádogg-játék a vámkülföldről (Németország); 4 láda üveg áru; 36 csomag norinbergi és diszmücsikk, 42 tucat nyakkendő.

— **T. üzletfeleink** szives tudomására hozzuk, hogy *Révész* Nándor könyv- és papirkereskedő urat (Szabadságtér 20. szám. Telefon 265.sz.) képviselőséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ **A Györffy-Szterényi-ügy.** Mára ismét tárgyalást tűzött ki a budapesti büntető-járásbíró-ság az ismert Györffy-Szterényi-ügyben. A mai tárgyaláson Györffy kijelentette, hogy az Engel-féle találmány kipróbálásán Szterényi jelen volt, szerfelett dicsérve a találmányt. Felolvassa Nagy Ferenc volt államtitkárnak Engelhez írt levelet, melyben értesíté, hogy a beérkezett jelentések szerint, a gépek jóknak bizonyultak. A főnö-gép ügye Györffy szerint azért akadt meg, mert az államilag hallatlanul szubvencionált. *Klirger*-féle szövőgyár Szterényi előtt leszólt a gépet.

A tárgyalás folyamán Györffy rendreutastásban részesült, mert odakiáltott Szterényire:

— Tanácsos ur egyszerűen hazudik!
Több irat beszerzéséig a tárgyalást újból elhalasztották.

Leleplezett sikkasztás.

(Az elhunyt bűne.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 13.

Nagy port vert fel két év előtt egy magasarangu szegedi pénzügyi tisztviselő öngyilkossága. Meglepte az egész várost, hivatalnoktársait, jó barátait az esete. Nyomban utána találgatni kezdtek az okát, hogy mi kényszeríthette végzetes tette elkövetésére. Legközelebb állott az a föltevés, hogy sikkasztott, majd nem tudta már leplezni a cselekményeit és öngyilkos lett.

A vizsgálat nyomban megindult, de részleteiből nem szivárgott ki semmi. Az elhunyt tisztviselőt védte mindenki, mert bárha mulató természetű volt és szerette a vadászatot meg a barátkozást, soha nem adott okot olyan föltevésekre, mintha nem járna egyenes uton.

Fokozódott ez a bizalom, mikor napvilágra került az öngyilkos néhány levele. A feleségéhez intézte azokat és mindvégig azt hangoztatta bennük, hogy ártatlan, nem nyult soha a máséhoz. A meghasonlott lélek utolsó tiszta pillanatában íródtak ezek azzal a becsületes törekvéssel, hogy bármit is mondjon a világ, akármit derítsen ki a hivatalos vizsgálat, az özvegynek maradjon meg a boldog hite, a megnyugvása, hogy nem volt rossz ember az ura.

Emlékezetes az az animozitás is, amely ebből az esetből kifolyólag az azóta szintén elhunyt pénzügyigazgató ellen irányult. Szegény, némileg rideg természetű volt, elzárkózott, nyakig begombolkozott, de a hivatalát tekintette elsőnek és a kincstár érdekében még a kollégialitást is föláldozta.

Ezt az ügyet is nagy erélyességgel tette vizsgálat tárgyává, úgy, hogy sokan tulbuzgóságnak sőt egyenesen üldözésnek tekintették. Sajtótámadásban is volt része; minthogy azonban az állami hivatalnokok nem igen szoktak válaszolni a támadásokra, nem tehetik meg ezt azért, mert akkor elő kellene hozakodniok a vizsgálat eredményével (ezt pedig szigorúan féltik), az igazgatón rajta maradt az üldözés vádjá.

Most, mikor harmadik esztendőbe fordul maholnap az ügy, közeledik egyben a végki-fejlődése. Véget ért nagy és nehéz lelki meretes fáradsággal a vizsgálat, amit a csongrád-megyei közigazgatási bizottság teljesít a megkárosított államkincstár nevében. Az eddig átvizsgált 128 tétel pedig azt bizonyítja, hogy bizony csak *történt itt sikkasztás*. Kétséget kizárólag meglehetett állapítani eddig, hogy *16,000 koronánál nagyobb összegekről van szó*.

A pénzügyi tisztviselő úgy követte el ezt, hogy ő lévén jelen a pénzügyigazgatóság részéről az árfelosztásoknál, ő vette át a kincstárra eső összegeket, de soha nem számolt el teljesen azokkal. Vannak tíz koronás tétellek, de akadnak háromszázasak is. Viszont találtak olyant, ahol látszik, hogy pótolni akarta később, de már elfeledkezve az összeg nagyságáról, annak a kétszeresét szállította be.

Érdekes észrevétele a vizsgálatnak, hogy ezek a sikkasztások, amelyek éveken keresztül folytak, majdnem kizárólag a téli hónapokra esnek.

A vizsgáló-bizottság már legközelebbi be-terjeszti jelentését Csongrád vármegye közigazgatási bizottságához. Hangsúlyozza ebben, hogy az özvegy távol áll a történetektől, az mit sem tudott és tudhatott a sikkasztásról. Indítványozni fogja továbbá, hogy a kincstár lépjen föl kártérítési igényével a hagyatéka erejéig.

Kölcsey - egyesület
Aradon

Zálogzédúákat,

tört aranyat, ezüstöt és ékszer-tárgyakat készpénz fizetés mel-lett a legmagasabb árban vesz

DEUTSCH IZIDOR

órák és ékszerész

ARAD, TEMPLOM-UTCZA

Minorita-palota.

Alkalmi vételek folytán legol-
csóbb bevásárlási forrás!

Arad legnagyobb 1746

óra és ékszer-raktára.

TELEFON 438.

Van szerencsém a t. vevő közönséget arról értesíteni, mi-szerint lakásomat Csermőről Aradra (Teleky-utca 24. sz.) tettem át. Együttal ajánlom a következő faanyagokat:

6 és 7 láb hosszú

száraz szőlőkarót,

kétéves száraz

cser és bükk hasáb ölfát,

valamint egyéb hasznófát is a legjutányosabb árban.

A szőlőkarókra nézve meg-jegyzem, hogy azok szállítását a körösvölgyi vasut bármely állomására, esetleg nevezett vasut mentén fekvő szőlőkbe is elvállalom. 1776

Kohn Lajos.

Muszka község előljáróitól.

1644—1902.

Hirdetmény.

Miske község tulajdonát ké-pező 2 drb. mén ló folyó évi október hó 26-án d. u. 2 óra-kor Miske község-házánál meg-tartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek készpénz lefizetés mellet eladatni fognak.

Miskén, 1902. évi október hó 9-én. 1775

Kirilovics István,
jegyző.

Fildán Nikora,
bíró.

Villanyos házi csengő

bevezetést,

Villanyos házi csengő

javitást,

Villanyos csengő

évi jókarban tartást,

Házi telephon

szerelést szakszerűen és jutá-nyosan készít 1782

Kalmár József

villanyműszerész, kerékpár és var-rogép raktár és javító műhelye

ARAD, Salacz-utca 2.

G. Z. A. I. 82/2.

4.

Felszólítás egy külföldi örökösei-hez, hagyományosaihoz és hite-lezőihez.

Az 1902. év aug. 14. Josef Lip-pert Ritter von Grauberg magy. udv. tanácsos, lakásán Wien I., Prediger-gasse 5. utolsó rendelkezé-sének hátrahagyása után meghalt.

A 137. és 138. §§. és az aug. 9-én kelt csász. Pat. 1854. R. G. Bl. No. 208. szám értelmében fel-szólíttatnak mindazon örökösök, ha-gyományosok és hitelezők, kik osztrák polgárok, avagy Ausztria-Magyarország területén tartózkodó idegenek, hogy a hagyatékhöz való igényeiket alólított bírósághoz leg-később 1902. évi november hó 1 ig annál is inkább bejelentésük, mert ellenkező esetben a hagyatéka jogos igények figyelembe vétele nél-kül a külföldi hatóságoknak, vagy pedig az addig jelentkezett igazolt személyeknek fog kiszolgáltatni.

Egyidejűleg a 140. §. és az aug. 9-én kelt csász. Pat. 1854. R. G. Bl. No. 208. szám értelmében fel-hivatnak a belföldön tartózkodó örökösök, hogy az örökösödési el-járást az osztrák hatóságnál kér-jék, továbbá a külföldön tartózkodó örökösök és hagyományosok igé-nyeiket ugyancsak fenti terminusig jelentsék be az osztrák hatóságnál azzal, hogy a külföldi hatóságokat nem óhajtják igénybe venni, mert az esetre, ha ezt ki nem jelentik, ugy a tárgyalásokat csakis azok-kal fogják lefolytatni, kik az itt felsoroltakat figyelembe veszik.

K. k. Bezirkgericht Innere Stadt II. Wien, Abtheilung I.

1902. szept. 29. 1765

L. S. Dr. Weill, s. k.

Feltűnő eredmény érhető el

a Hajós-féle

Ibolya-Créme

használata által, mely egy pár nap alatt elmulaszt **Szeplő, májfolt, bi-biros, bőrvörösséget és mindennemű arcztisztatlanságot.** E remek ártalmatlan cosmeticus szer a bőrben teljesen felszívódik, minek követke-zetben a hatás bámulatos gyorsasággal áll be.

Nappal is használható!

A párisi és londoni hygienicus kiállításokon aranyérmekkel kitüntetve.

Ára egy tégelynek 50 kr.

Ibolya-crème szappan 35 kr. Ibolya hölgypor fehér, rózsá és orém színben egy drb. 60 krajczár.

Ibolya tej (Eau de Violette de Hajós) egy üveg 50 krajczár.

Óvakodjunk értéktelen utánzatoktól!

Bevásárlásnál csakis HAJÓS féle készítményeket tessék elfogadni.

Olcsóbb ajánlat, mint hamisítvány visszaszántandó!

Kapható a készítő feltalálónál:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratoriumában 652

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben,

továbbá Aradon: **Vojtek Kálmán, Tábor Gyula,** Pécskán: **Adler Gy. Lajos,** Simándon: **Csiky Lukács** gyógyszerész uraknál.

MINDEN HOLGYNEK

szükséges arczbőre megvédésére a

FÖLDES-FÉLE

MARGIT-CREMET

használni.

Ezen kitűnő összeállítású es most már az egész művelt világba el-terjedt készítmény nem zsíros kenős, hanem a bőr által azonnal fel-szívódó vegykészítmény. Teljesen ártalmatlan és azért bármily hosszú ideig használva sem árt. Pár napi használat után megszüntet szeplőt májfoltot, bőrátkát (mitesser) és minden arcztisztatlanságot. Massaza-hoz használva eltünttet redőket, himlőhelyet stb.

Csakis azon készítmények valódiak, a melyek ezimeres védjegyemmel vannak lezárva.

Hamisítványoktól tessék óvakodni!

Egy tégely ára 1 korona. 1736

Margit szappan 70 fillér. Margit poudér 1 kor. 20 fill.

Kapható Aradon az összes gyógyszerárakban és droguerákban.

Apátfalván: Tar Imre, Battonyán: Fodor István, Vargha Antal, Borosjenőn: Pintér Fe-rencz, Boros-Sebesen: Zangerl Gyula, Berzován: Szokoly Sándor, Cs.-Apácán: Bonomi Antal, Cs.-Palotán: Nagy Albert, Csermón: Berkes Armin, Ekeken: Ifj. Pekker István, Földékon: Boros Károly, Glogovácson: T. Zombory János, Gurahonezon: Molnár István, Gyorokon: Masznyik Dániel, Kis-Jenőn: Bayer György, Kevermesen: Schlögl Pál, Kun-ágotán: Fejes Lajos, Kurticon: Hackenberger László, Medgyesegyházán: Kelecsényi Ferencz, Mező-Kovácskúszán: Szabady Viktor, M.-Radnán: U. Kossuth Pál, Nagy-Halmá-gyon: Hanzéros Adám, Nagy-Zerindén: Vály Géza, Ó-Pécskán: Rokszin János, Pankotán: Posevitz Gusztáv, Pityaroson: Szabados József, Székudvaron: Fromm D. Traugott, Si-mándon: Csiky Lukács, Soborszinban: Karolyi Kálmán, Szemlakon: Hauszler Sándor, Tauczon: Kuntz János, és Új-Aradon: Ternajgó Géza urak gyógyszerárakban.

Rozsnyay-féle

chinin czukorka, chinin csokoládé

É pályakoszorozott készítmény. **É**

gyermekeknek láz, hideglelés, váltóláz ellen kitűnő siker-rel alkalmazható. **Nem keserű!** Csak akkor valódi, ha a csomagoló papiroson Rozsnyay Mátyás névalírása olvasható.

Fenyő illat.

Különösen alkalmas a szoba levegőjének felfris-sítésére és tisztítására.

Egy üveg 1 kor. 50 fillér.

Hasis-Colloidium.

Kitűnő, minden mászert felülmuló hatásu tyukszem és bőrkeményedés ellen.

Egy üveg ára 70 fillér.

Kitűnő minőségű likőr eszenciák, melynek segélyével pár percz alatt zamatos, finom likőrt készíthetünk.

Barack	Cacao blanc	Cseresznye	Császárkörte
Anizette	Chartreuse	Marasquino	Vanillia
Benedictine	Curacao	Kávé	Zeller

Egy üveg ára 1 korona.

Kapható:

ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszerárában

Aradon, Szabadság-tér. 653

NEUMANN M.

férfi-, fiu- és gyermek-ruha telepe

ARADON,

Andrássy-tér, a Fehér Kereszttel szemben

csász. és kir. udvari szállító

Dusan felszerelt raktár az elősmert legjobb minőségű készárúban.

1504

Mérték szerinti megrendelések kifogástalan kivitelben készítettnek.

Szabott árak.

Alapított 1845.

Telefon szám 457.

Szabott árak.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Kiadó lakás!

Battyányi-utca 23. számú házban egy 5 szobás lakás a szükséges mellékhelységekkel kiadó. 1766

Elveszett

a Csiky Gergely-utczától a Bocskay-térig egy női aranyóra, lánczsal. A becsületes megtaláló szolgáltatása a bőripar szövetkezetbe (Templom-utca), hol illő jutalomban részesül. 1773

Igen szép,

alig használt villany és gázzal kombinált 2 csillár olcsón eladó. Bővebbet Sugar József uri-szabó üzletében, Színház-épület. 1777

Borszivattyuk

3 évi jótállással (ingyen javítás) árak 90 koronától feljebb.

Hozzávaló első minőségű **gumicsövek** 3 koronától feljebb. Fejtőképesség óránként 3000 litertől feljebb.

Hőnig Frigyes

harangöntőnél

Arad, Rákóczy-utca 28. sz.

Ugyanott

1885

tüzi-fecskendők és kutak

valamint javítások elfogadtatnak.

3 nap alatt meggyógyul

a hngyesőfolyás — ha több éves is — szabadalmazott tanálmányom által, mely több évi orvosi gyakorlatban kipróbálva, a bécsi közpórházban s a párisi Hopital-Mydi-ben vérbajbetegségek osztályán általános használatban van. Tehetetlenség és éjjeli magömlés meggyógyítására is feltétlenül biztos. Trend, foglalkozás változtatás nélkül otthon titokban használható. Használati utasítással 10 frt, utánvétellel, vagy az összeg előre küldése mellett.

Dr. Tóth Ödön 1853
Budapest, VIII. József-körút 53.

Spiritus-izzólámpa. Minden régi petroleum lámpa átalakítható a szabadalmazott **spiritus-gázegővel izzólámpává.** Ára a teljes készüléknek (csomagolás és bérmentes küldés 1 kor. 50 fill.) **7 kor. 50 fill.** Külön elsőrendű transparenens izzótest 12 drb. **4 korona 50 fillér.** Képes árjegyzék ingyen. 1720

M. STEIN
Berlin W. Bülowstrasse 95/b.

Faeladási hirdetmény.

A Draucz községbeli volt urbéri közös birtokosok tulajdonát képező Draucz község határán fekvő erdőbirtoknak a vonatkozó rendszeres erdőgazdasági terv szerint képezett 8., 9., 10., 11., 13., 14. és 15. számú osztagain levő 11854 tm. tölgy, 1260 tm. bükk és cser, összesen 13114 tm. tevő fakészlete a m. kir. földmívelésügyi miniszter ur ő nagyméltóságának 57566—902. sz. engedélye alapján **folyó 1902. évi október hó 31-én d. e. 10 órakor** Draucz község házában írásbeli zárt ajánlatokkal egybekötött szóbeli nyilvános árverésen eladatni fog.

Tájékoztatásul megjegyeztetik, hogy az eladni szándékolt fakészlet

- 4⁰/₀-a tölgy műfának,
- 61⁰/₀-a hasáb,
- 25⁰/₀-a dorong és
- 10⁰/₀-a rőzse tűzifának minősítettet.

A hivatalosan meghatározott becsár egyszersmid kikiáltási ár 24861 korona 50 fillér, azaz Huszonnégyezernyolczszázhatvanegy korona 50 fillér.

Venni szándékozók felhivatnak, hogy az árverésen megjelenni, vagy szabályszerűen kiállított s a kikiáltási ár 10⁰/₀-ával mint bánatpénzzel ellátott írásbeli zárt ajánlatokat, a szóbeli árverést megelőzőleg annak határozott kijelentésével sziveskedjenek benyújtani, hogy az árverési és szerződési feltételeket ismerik s azoknak magukat alávetik.

Az árverési és szerződési feltételek Draucz község házában betekintethők, kívánatra írásban megküldetnek.

Utőajánlatok nem fogadtatnak el.

Draucz, 1902. évi október hó 10-én.

1774

Az urbéri bizottság megbízásából:

Pop Meletius,

urbéri elnök.

Muzsay,

jegyző.

Telefon 322.

Első rendű hasított

Tölgy

szőlőkarók

6 és 7 láb hosszúságban kaphatók a legjutányosabb árban a ter-novai állomáson.

Klein B. Vilmos

Arad Petőfi-utca 1. sz.

A karók kocsival is elvihetők a tuczi országút melletti raktárból. 704

Szabó üzlet.

Van szerencsénk Aradváros és környéke uri közönségének becses tudomására hozni, miszerint

Aradon, Szabadság-tér 3. sz. ház I-ső emeletén egy, a modern igényeknek megfelelő

uri-szabó üzletet

nyitottunk. 1782

Elvállaljuk őszi öltözékeknek a legújabb divat szerinti elkészítését jutányosan, szolid, elegans és pontos kivitelben.

A nagyérdemű közönség becses pártfogását kérve, vagyunk kiváló tisztelettel

Martits és Pak.

STERN M. A.

Arad és vidéke legnagyobb kizárólagos

női-felöltő áruháza.

Nagy választék a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig.

Ujdonságok naponta érkeznek.

ALAPITTATOTT 1875.

TELEFON 238.